

Humanitaarisen logistiikan luonnonvoimat

Pakolaiskuvaukset uutisotsikoissa ja johdannoissa

Tero Virtanen
Tampereen yliopisto
Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteen yksikkö
Suomen kielen tutkinto-ohjelma
Syksy 2017

Tampereen yliopisto
Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden yksikkö
Suomen kielen tutkinto-ohjelma

VIRTANEN, TERO: Humanistisen logistiikan luonnonvoimat: pakolaiskuvaukset uutisotsikoissa ja johdannoissa
Valinnaisten opintojen tutkielma, 38 sivua
Syksy 2017

Tutkimus keskittyy vuonna 2015 Suomea koskettaneen pakolaiskriisin uutisointiin uutisotsikoissa ja artikkeleiden johdannoissa. Fokuksessa ovat metaforiset kuvausjärjestelmät ja mahdolliset erot eri lähteiden uutisointitavoissa. Tutkimuskysymykset kuuluvat seuraavasti: 1) Onko Suomen lehdistön pakolaisuutisoinnissa havaittavissa selkeitä, järjestelmällisiä ja johdonmukaisia metaforisia kuvaustendenssejä? 2) Onko kuvaustendensseissä havaittavissa joitain vain pakolaisuutisointiin liittyviä piirteitä? 3) Onko tutkittujen lähteiden pakolaisuutisoinnissa merkittäviä eroja vertauskuvallisen ilmaisun suhteen?

Tutkimuksen päälähteinä toimii Helsingin Sanomat, Aamulehti, Ilta-Sanomat, Yleisradion Uutiset sekä MTV Uutiset. Pakolaiskriisiä koskeva uutisaineisto kerättiin automaattisilla hauilla lähteiden verkkosivuilta aikarajauksella 1.12.2015 – 10.11.2017, minkä jälkeen uutisotsikot ja ingressit seulottiin vielä käsin päällekkäisyyksien ja virheiden varalta. Lähtökohtaisesti kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen yhdistelmäksi suunniteltu tutkimus päätyi painotukseltaan kvalitatiiviseksi aineistonkeruun aiheuttamien haasteiden vuoksi.

Tuloksista voidaan kuitenkin todeta, että suomalaisessa pakolaisuutisoinnissa vaikuttaa dominoivasti useista semanttisesti samankaltaisista metaforista rakentuva metaforajärjestelmä, käsittemetafora, joka voidaan kuvailla lauseella PAKOLAISUUS ON LUONNONVOIMA. Käsittemetafora kuvaa pakolaiset johdonmukaisesti hallitsemattomina ja yksilöttöminä virtoina ja tulvina. Tutkimuksen aineiston päälähteiden uutisoinnissa ei ilmennyt merkittäviä eroja. Päinvastoin, julkaisut jakoivat yllättävän yhtenäisen metaforisen strategian ja käsittemetafora hallitsi eri muodoissaan niiden pakolaisuutisia. Kaikkien lähteiden yleisimmäksi pakolaismetaforaksi osoittautui *pakolaisvirta*. *Pakolainen* ilmeni kaikkein yleisimmäksi pakolaiskriisiä kuvaavaksi yleistermiksi ja *virta* / *virtaaminen* suosituimmaksi pakolaisten liikkeen kuvauskeinoksi.

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO.....	1
2. AINEISTO.....	2
2.1 Levikki ja käyttäjämäärät.....	2
2.2 Otsikot ja ingressit.....	4
2.3 Caveat.....	5
3. PAKOLAISKRIISIN UUTISDISKURSSI.....	6
3.1 Subjektiivinen ikkuna.....	6
3.2 Leksikaalinen taso.....	7
4. METAFORAT.....	8
4.1 Käsittemetafora.....	10
4.2 Käsittemetafora pakolaiskuvauksissa.....	11
5. ANALYYSI JA TULOKSET.....	14
5.1 Yleisfrekvenssi.....	14
5.1.1 Yksittäiset pakolaistermit.....	15
5.1.2 Yhdyssanat.....	16
5.2 Käsittemetaforat.....	18
5.2.1 Ilmentymät.....	18
5.2.1.1 <i>Pakolainen ja turvapaikanhakija</i>	20
5.2.1.2 <i>Maahanmuuttaja ja siirtolainen</i>	20
5.2.2 Kuvaustavat.....	21
5.2.2.1 <i>Virta ja tulva</i>	22
5.2.2.2 <i>Aalto</i>	23
5.2.2.3 <i>Vyöry</i>	24
5.3 Metaforat lähteittäin.....	24
5.3.1 Helsingin Sanomat.....	26
5.3.2 Aamulehti.....	27
5.3.3 Ilta-Sanomat.....	29
5.3.4 Yleisradon Uutiset.....	30
5.3.5 MTV Uutiset.....	31
6. PÄÄTELMÄT.....	33
6.1 PAKOLAISUUS ON LUONNONVOIMA.....	33
6.2 Yksilön ääni.....	34
7. LÄHTEET.....	35

1. JOHDANTO

Vuonna 2015 Suomen kollektiiviseen tietoisuuteen konkretisoitunut pakolaiskriisi lienee kiistatta maan hiljattaisen historian polttavin puheenaihe. Ilmiö on vallannut palstatilaa niin sosiaalisessa kuin perinteisessäkin mediassa. Lehdistön pakolaisista ja turvapaikanhakijoista antama kuva määrittää monella tavalla sen, miten uutisen loppukäyttäjä suhtautuu tilanteeseen, jonka käsittely on kokonsa vuoksi yksilölle hyvin haastava ja tiedollisesti vaativa. Samasta syystä pakolaiskriisin yleinen käsittelytapa ja tiettyjen lieveilmiöiden tarkoitushakuinen korostaminen tarjoavat ainutlaatuisen tilaisuuden viestinnän ja uutisoinnin populistiseen värittämiseen.

Suomessa verrattain uusi ilmiö voidaan esittää kansalaisille eri tavoilla lehdistön tarjoaman suodattimen kautta. Mielipiteiden ja suhtautumisen määrittämisen lisäksi pakolaiskriisiä ympäröivä retoriikka - sellaisena, kuin se on niin kutsutun päälehdistömme toimesta muotoiltu - vaikuttaa mediakenttään merkittävästi vaihtoehtoisten uutislähteiden elinolosuhteiden rajaajana. Pakolaisista ja turvapaikanhakijoista käytetyllä sanastolla on siis merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus. Uutisoinnin sävyä voidaan muokata hienovaraisilla ja vaikeasti havaittavilla kielellisillä valinnoilla, jotka ohjaavat suuren yleisön ilmiöön kohdistamia reaktioita. Tämä puolestaan vaikuttaa konkreettisesti kotouttamismahdollisuuksiin ja yleiseen poliittiseen ilmapiiriin niin Suomessa kuin manner-Euroopassakin.

Tämä tutkimus keskittyy lehdistön yleisimpiin tapoihin uutisoida vuonna 2015 Suomessa realisoituneesta pakolaiskriisistä pakolaisia kuvaavilla termeillä ja niistä muodostetuilla metaforisilla ilmaisuilla. Päälähteinä toimii viisi levikiltään ja lukijamäärältään merkittävää suomalaista julkaisua: Suomen laajalevikkisimmät uutislehdet **Helsingin Sanomat** ja **Aamulehti**, käyttäjämäärältään suurin verkkolähde **Ilta-Sanomat** ja verkkolevikiltään hyvin vaikutusvaltaiset **Yleisradion Uutiset** sekä **MTV Uutiset**. Käytetty aineisto muodostuu lähteiden verkkoalustoilta kerätyistä uutisotsikoista ja uutisten ingresseistä.

Tutkimus yhdistää kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen lähestymistavan elementtejä, jotta se voisi tarjota sekä esimerkkeihin perustuvia metaforien kuvaustapoja että varovaista pohjaa frekvensseihin perustuville yleistyksille ja johtopäätöksille. Frekvenssejä, eri metaforien käyttömääriä, tutkimus tarkastelee päälähteistä tehtyjen hakujen antamien osumamäärien pohjalta. Lisälähteiden esimerkkejä käytetään syventämään kvalitatiivista analyysia. Päälähteet on valittu huomioiden erot mahdollisissa poliittisissa vaikutteissa ja kohdeyleisössä, jotta uutistarjonnasta voitaisiin luoda mahdollisimman kattava kuva.

Tutkimuksen ydinalueet voidaan tiivistää seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- I. **Onko Suomen lehdistön pakolaisuutisoinnissa havaittavissa selkeitä, järjestelmällisiä ja johdonmukaisia metaforisia kuvaustendenssejä?**
- II. **Onko kuvaustendensseissä havaittavissa joitain vain pakolaisuutisointiin liittyviä piirteitä?**
- III. **Onko tutkittujen lähteiden pakolaisuutisoinnissa merkittäviä eroja vertauskuvallisen ilmaisun suhteen?**

2. AINEISTO

Tämä tutkimus keskittyy yleisimpiin pakolaisia kuvaaviin termeihin ja niistä muodostettuihin metaforisiin ilmaisiin sähköisten julkaisujen otsikoissa ja artikkeleiden johdannoissa, *ingresseissä*. Aineisto on koottu Helsingin Sanomien (HS), Aamulehden (AL), Ilta-Sanomien (IS), Yleisradion Uutisten (YLE), sekä MTV Uutisten (MTV) nettisivuilta marraskuussa 2017 tehdyillä hauilla. Lähteet on valittu suurten levikki- ja käyttäjämäärien perusteella ja edustavat etabloituneen asemansa sekä suosionsa vuoksi Suomen suurimpia uutisten luoja ja levittäjiä.

Kaiken kaikkiaan lähteet ovat uutisoineet aiheesta runsaasti. Pakolaiskriisiä kohtaan osoitetusta kiivaasta huomiosta kertoo muun muassa se, että HS ja AL julkaisivat molemmat vuoden 2016 tammikuun aikana enemmän pakolaiskriisiä koskevia uutisia, kuin merkittävät ulkomaiset lehdet The Times, The Guardian, Le Soir ja De Morgen (Suomen Lontoon Instituutti & Suomen Benelux instituutti 2016, 34).

2.1 Levikki ja käyttäjämäärät

HS on Suomen selkeästi luetuin sanomalehti painetun ja digilevikin yhdistävällä kokonaislevikkisummalla 321 828. Toiseksi suurin AL on kokonaislevikiltään 107 477 (MediaAuditFinland 2016, 2). AL on julkaisuna ja verkkoportaalina paikallisempi kuin HS. Sen on havaittu olevan pakolaiskriisiä koskevassa uutisoinnissaan negatiivisempi ja esittelevän turvapaikanhakijan näkökulmaa harvemmin kuin HS (Suomen Lontoon Instituutti & Suomen Benelux Instituutti 2016, 15). Taulukko 1 esittää vuoden 2016 levikitietojen perusteella Suomen viisi suurinta sanomalehteä kokonaislevikkeineen.

Helsingin Sanomat	LT2016		321828
Aamulehti	LT2016		107477
Turun Sanomat	LT2016		81639
Kaleva	LT2016		59861
Keskisuomalainen	LT2016	52545	52100

Taulukko 1. Viisi Suomen suurinta sanomalehteä (MediaAuditFinland 2016).

Verkkopohjaisista uutislähteistä tutkimukseen valittiin ilmaiseksi saatavilla olevat IS, YLE sekä MTV. Käyttäjämääriltään näistä suurin on viihteellisempääkin sisältöä tarjoava IS. Suomen kolmanneksi suurin verkkopohjaisten uutisten lähde on iltapäivälehtiä asiavetoisempaan linjaan keskittyvä, julkirahoitteinen ja täten mainokseton YLE. Viidenneksi suurin yksittäinen verkkouutisportaali on MTV (Reunanen & Haara 2016, 8).

Käyttäjämäärältään Suomen toiseksi suurin verkkolähde, Iltalehti, on oletetun kohdeyleisönsä ja osin uutisotsikointinsakin osalta lähes identtinen IS:n kanssa. Tämän tutkimuksen tarkoituksena ja rajallisten puitteiden vuoksi Iltalehden pakolaisuutisointi jäi tarkastelun ulkopuolelle. Taulukko 2 esittää Suomen suurimmat verkkouutisten lähteet vuoden 2016 käyttäjätietojen perusteella.

	Mies	Nainen
Iltta-Sanomat verkossa	20 %	26 %
Iltalehti verkossa	18 %	21 %
Yle-uutiset verkossa	19 %	13 %
Helsingin Sanomat verkossa	9 %	11 %
Maakunnallinen, alueellinen tai paikallinen sanomalehti verkossa	7 %	7 %
MTV-uutiset verkossa	5 %	6 %
Kauppalehti verkossa	2 %	0 %
Taloussanomat verkossa	1 %	1 %

Taulukko 2. Suomen suurimmat verkkouutisten lähteet (Reunanen & Haara 2016, 8).

Verkkouutisten merkitys on Suomessa poikkeuksellisen suuri. Eri sosiaalisen median alustojen, uutissivustojen tai uutislähteiden mobiiliapplikaatioiden kautta verkosta saa uutisensa jo useampi käyttäjä kuin perinteisen painetun median välityksellä. Kesällä 2016 prosentuaalisen tavoittavuuden ero oli 89% vastaan 87% verkkomedian eduksi (Reunanen & Haara 2016, 2). Etenkin nuoremmilla sukupolvilla perinteinen painettu media ja televisio ovat väistymässä verkkomedian tieltä uutisten lähteenä ja noususuhdanteinen trendi vaikuttaisi kiihtyvän (ibid., 6).

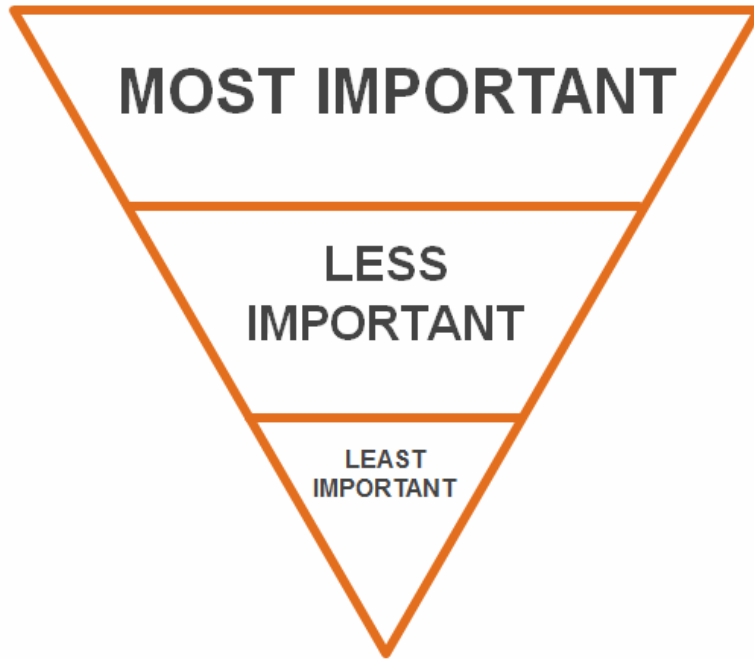
Siltikin on syytä mainita, että valeuutistrendistä ja YLE-skeptisyyden kaltaisista uusista ilmiöistä huolimatta Suomessa uskotaan edelleen poikkeuksellisen vakaasti niin kutsuttuihin asettuneisiin uutisorganisaatioihin (Reunanen & Haara 2016, 15). Ainakin toistaiseksi perinteisesti vahvat mediabrändit näyttäytyvät lukijakunnalle vahvoina ja luotettavina myös verkossa (ibid., 34).

2.2 Otsikot ja ingressit

Analysoitu uutismateriaali on kerätty aikaväliltä 1.1.2015 - 10.11.2017. Päälähteiden lisäksi analyysin tueksi on otettu muutama esimerkki muista sähköisistä julkaisuista ja jotkin kvalitatiivisessa analyysissä käytetyt esimerkit saattavat tulla pääaineiston aikaraamien ulkopuolelta.

Huomio on keskitetty ingresseihin ja etenkin otsikoihin, sillä ne tiivistävät uutisen tarjoaman informaation ja niiden sanasisältö on usein semanttisesti ainutlaatuista (O'Donnell ja Todd 1980, 88) sekä ympäristönä mitä otollisinta tiivistetylle metaforiselle kuvaukselle. Otsikoilla ja paikoin ingresseilläkin pyritään myös tavoittelemaan lukijoita, etenkin sähköisessä ympäristössä, missä ansaintamalli perustuu usein suureen uutisvolyymiin ja sivuston kävijämääriin.

Eri sosiaalisten median alustojen päivitysvirrassa satunnainen lukija näkee uutisesta useimmiten juuri otsikon ja lyhyen johdannon, joiden perusteella uutinen joko luetaan siirtymällä sitä tarjoavalle sivulle tai ohitetaan. Kuva 1 havainnollistaa uutisten ylhäältä alaspäin suuntautuvaa informaatorakennetta, joka asettaa otsikoinnin kriittisimmäksi kielellisen manipulaation alustaksi.

Kuva 1. Uutisen tietorakennetta kuvaava klassinen käänteinen pyramidi.

2.3 Caveat

On olennaista huomioida, että tutkimuksen aineiston keruu ei ollut täysin ongelmaton. Päälähteiden verkkosivujen hakumekaniikoissa oli eroja ja puutteita niin rajoitusten kuin tarkkuudenkin suhteen. Esimerkiksi YLE:n ja MTV:n hakumoottorit tuottivat johdonmukaisesti tuloksia, joissa haettu sana ei ilmennyt lainkaan uutisen otsikossa tai ingressissä. AL puolestaan ei tarjonnut minkäänlaista mahdollisuutta hakutulosten automaattiseen ajalliseen rajaamiseen ja YLE:n sekä MTV:n hakumoottorit mahdollistivat vain enimmissään vuoteen ulottuvat automaattiset aikarajat. Tämän vuoksi otsikot oli kerättävä näiden lähteiden hakutuloksista käsin julkaisuajankohdan perusteella.

AL ja IS tuottivat hakutuloksia, joiden perusteella hakusanan taivutusta ei selkeästi oltu noteerattu. IS muun muassa tuotti hakusanalla *pakolainen* useamman artikkelin, joissa mainittiin vain sana *pakolaiskriisi*. AL:n, MTV:n ja IS:n haut tuottivat ajoittain tuloksia, joissa haettua sanaa, tai koko aihepiiriä, ei sivuttu lainkaan. Esimerkiksi AL tuotti hakusanalla *pakolaistulva* toistuvasti artikkeleita, jotka käsittelivät täysin pakolaisuuteen liittymättömiä kunnallispoliittisia talouspäätöksiä.

Kaikki päälähteiden hakutulokset jouduttiin täten seulomaan käsin virhetulkintojen, tarkkuusvirheiden ja päällekkäisyyksien poistamiseksi. Viimekäden manuaalisella valikoinnilla myös varmistettiin, että hakutuloksissa oli huomioitu kaikkien hakusanojen taivutusparadigmat.

Lopulliseen analyysiin päätyneet seulotut tulokset olivat siis verrattain tarkkoja, mutta seulomattomat tulokset - vaikkakin varsin kertovia - antoivat perustellun pohjan vain maltillisille johtopäätöksille.

3. PAKOLAISKRIISIN UUTISDISKURSSI

Yleisellä tasolla voidaan sanoa, että uutislähteiden poliittisuus on luonteeltaan sisäänrakennettua ja läsnä jokaisessa yksittäisessä uutisessa. Tapahtumien ja ilmiöiden uutisointi toimii usein merkinä yhteiskunnan muutoksista. Uutiset heijastavat ja muokkaavat vallalla olevia arvoja oman historiallisen kontekstinsa sisällä (Fowler 1991, 222). Poliittisuus luo vääjäämättä pyrkimyksen vaikuttaa lukijaan, eikä objektiivisuutta sanan puhtaimmassa merkityksessä voida pitää mahdollisena. Voimakkaasti politisoitunutta pakolaiskriisiä kuvaa uutisoinnista selkeästi heijastuva ideologioiden yhteenotto - kilpailu näkemyksistä ja niiden hyväksynnästä. Ideologisten kamppailujen keskellä valtaa pyritään saamaan ja ylläpitämään nimenomaan mielipiteisiin vaikuttamalla - tarjoamalla tietyn ryhmän etuja ajavia mielipiteitä ja näkemyksiä (Semino 2008, 85). Perinteinen, ja 2010-luvulla etenkin sähköinen, media on tämän kamppailun keskiössä.

3.1 Subjektiivinen ikkuna

Stephen Baxin (2011, 30-33) mukaan kielellä on kyky luoda vastaanottajalle valmiiksi tehtyjä näkemyksiä. Van Dijk (1987, 3) toteaa, että useimmille uutiset ovat ainoa ikkuna maailman tapahtumiin. Tästä ei ole pitkä matka Tuchmanin (1978, 1) esittämään analogiaan, jossa uutiset muodostavat kehykset, joiden sisällä sosiaalisia realiteetteja luodaan, levitetään ja manipuloidaan. Uutisdiskurssin rooli uusien yhteiskunnallisten ilmiöiden välittäjänä ja vakiinnuttajana onkin keskeinen. Se luo merkityksiä ja näkökulmia, jotka leviävät ja muuttuvat itsestäänselvyyksiksi nimenomaan lehdistön ja televisiouutisoinnin kautta (Hellsten 1998, 74).

Uutisinstituutio vaikuttaa suoraan muissa instituutioissa käytävään keskusteluun (Raittila 2002, 107). Uutisdiskurssi siis vaikuttaa muuhun institutionaaliseen diskurssiin ja edustaa usein ensisijaista tiedon lähdettä sekä asenteiden muodostamisen perustaa. Ensikäden tiedon ja omakohtaisten kokemusten puuttuessa pakolais- ja maahanmuuttokysymyksiä ympäröivä sosiaalinen todellisuus muodostetaan pitkälti uutisista saadun tiedon perusteella. Valtosen (1998,

97) kärjistys itseään toteuttavasta maailman kuvailusta näyttäytyy tässä yhteydessä suoranaisena determinisminä - uutisdiskurssin välityksellä määritetty ja käsitteellistetty ilmiö muuttuu tiedon vastaanottajan, uutisen loppukäyttäjän, todellisuudeksi. Usein vaaditaan poikkeuksellisen voimakkaita ja säännöllisiä henkilökohtaisia kokemuksia, jotta vakiintunut itsestänselvyys muuttuu jälleen kyseenalaiseksi. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden edustamien vieraiden kulttuurien yhteydessä voidaan puhua ”mediasuhteesta” (Raittila 2002, 107), uutisista muodostetusta todellisuudesta, ikkunasta tai kehyksistä, joiden kautta suurin osa näkee ja kokee itselleen uuden ja vieraan.

Vuonna 2015 Suomeen rantautuneen pakolaiskriisin uutisointi noudattaa trendiä, jonka mukaan määrällisesti pieneen vähemmistöuutisten volyyymiin muodostuu poikkeus konfliktien ja nopeiden muutosten tapahtuessa (Pietikäinen 2002, 20). Toinen yhdenmukaisuus aiempiin uutistrendeihin näkyy fokuoimisessa turvapaikanhaun ja oleskelulupien kautta maahanmuuton aiheuttamiin ongelmiin, kuten rikoksiin ja negatiivisiin sosio-ekonomisiin tekijöihin (ibid., 20). Pääsääntöisesti pakolaisia ja turvapaikanhakijoita koskevat uutiset ovat niin kutsuttuja *kovia uutisia*, jotka asemoivat lukijansa tapahtumien ulkopuolelle (Valtonen 1998, 108-109). Kovien uutisten perinteiseksi uutisdiskursiiviseksi funktioksi mielletään objektiivinen tiedon välittäminen ja näennäisen puolueettomuuden varjossa ilmenevän vertauskuvallisen ilmaisun tehokkuus ja riskit korostuvatkin juuri uusia ilmiöitä kuvaavissa kovissa uutisissa. Lukija pyritään usein sijoittamaan tapahtumien ulkopuoliseksi vastaanottajaksi prosessoimaan järjestelmällisten konventioiden mukaisesti valmistettu uutistuote.

3.2 Leksikaalinen taso

Yllä mainitun kaltaisten kielen representaation konventioiden - esimerkiksi metaforien käytön - yleinen hyväksyntä ja osittainen tiedostamattomuus alistavat totuuden manipulaatiolle ja voivat helposti muuttaa konkreettisen faktan suhteelliseksi (Tuchman 1978, 109). Metaforat ovat oleellinen osa uutiskielen toimintaa, johon Durant ja Lambrou (2009, 84-86) viittaavat termeillä ”alitajuinen taivuttelupyrimys” sekä ”retoriset päämäärät”. Elena Semino (2008, 90) tarjoaa mielenkiintoisen lisäulottuvuuden uutisdiskurssiin - ja sen sisällä toimiviin metaforiin - muistuttamalla kielen vaikutusmahdollisuuksien potentiaalista yhteydessä klassiseen Sapir-Whorf -hypoteesiin, joka näkee kielen sekä maailmankatsomustamme määrittävänä että sitä rajoittavana elementtinä.

Metaforat toimivat pakolaiskriisiä koskevan uutisdiskurssin leksikaalisella tasolla. Niiden kehittäminen ja käyttö edustavat yhtä kielen tunnistetuimmista, mutta samalla salakavalimmista

keinoista yllämainittujen vaikutteiden luomisessa. Käytännön kannalta on huomionarvoista, että vaikka aktiivisen harkinnan ulkopuolistakin kielenkäyttöä ilmenee, ovat toimittajat usein hyvin tietoisia valittujen sanojen ja metaforisten kuvaustapojen mahdollisista latauksista ja uutisen lopullinen muoto on yleensä toimitussihteerin sekä muun toimituksen kanssa käydyn neuvottelun tulos (Pietikäinen 2002, 24). On siis syytä olettaa, että etenkin uutisotsikoihin sekä ingresseihin päätyvät sanat ovat tiedostaen, laskelmoiden ja jonkinasteisella jaetulla konsensuksella tehtyjä ratkaisuja. Metaforien tarkastelu voi paljastaa eri tapoja ja motiiveja, joilla uutisdiskurssin välityksellä toimivat instanssit ja instituutiot pyrkivät ratkaisullaan esittämään tietyt asiat tietyssä valossa - joko alitajuisesti tai täysin tarkoituksellisesti.

4. METAFORAT

Metaforat ovat olennainen osa kielenkäyttöä. Ne ovat syväupotteisia työkaluja maailman konstruoinnissa - sekä käyttäjälle että vastaanottajalle (Beard 2000, 21). Yksinkertaistettuna metaforat esittävät yhden sanan merkityksen toisen, tietynlaisen analogisen yhteyden omaavan, sanan kautta. Ihmisen kognitiolle metaforat ovat olennaisia analogiaan perustuvan kategorisoinnin ja uuden informaation käsittelyn välineitä elämän alusta alkaen (Bolinger 1980, 141). Metaforisessa ilmaisussa merkitys siirtyy kirjaimellisesta kuvainnolliseen.

(1) *Triathlonistin ei tarvitse olla **terästä*** (YLE 19.8.2013)

Esimerkissä (1) teräksen kirjaimelliset ominaisuudet siirretään kuvastamaan urheilijaa. Lyriikassa metaforalla on ollut perinteisesti suuri rooli, mutta metaforisilla ilmaisuilla on merkittävä vaikutus myös urheilun, talouden, lainsäädännön sekä etenkin politiikan kaltaisilla kentillä - ja niiden uutisoinnissa.

(2) ***Syytteet ihmiskaupasta kaatuivat** myös hovioikeudessa – ei ollut rikos pitää kodinhoitajaa ilman palkkaa* (YLE 10.11.2017)

(3) ***Polttoöljyreikka kaatui** Laukaassa* (YLE 7.8.2009)

Esimerkit (2) ja (3) havainnollistavat eron metaforisen ja kirjaimellisen ilmaisun välillä. Esimerkin (2) epämateriaaliset syytteet hylätään oikeudessa, ne kaatuvat vertauskuvallisesti kun taas esimerkin (3) fyysisesti todellinen rekka kaatuu varsin konkreettisesti. Esimerkin (3) kaltaisen kaatumisen ominaisuudet siirretään esimerkissä (2) kuvattavaan oikeuden päätökseen. Metaforien yleisyys etenkin poliittisessa uutisoinnissa näkyy erityisen selvästi otsikoinnissa, joka yhdistelee useampia metaforia.

(4) *EU on kuin viritetty mopo - Macronin ja Junckerin lennokkaat puheet törmäävät epäilyjen seinään monissa jäsenmaissa* (HS 8.11.2017)

Esimerkki (4) näyttää yhden merkittävän eron metaforan ja suoran vertauksen välillä. EU:n rinnastaminen viritetyn mopon ominaisuuksiin tapahtuu rinnastuskonjunktion *kuin* välityksellä. Merkitystä ei siis varsinaisesti siirretä, vaan kaksi merkitystä asetetaan rinnakkain. Lennokkaiden puheiden törmäämisessä epäilyjen seinään taas on kyse tavanomaistakin runsaammasta metaforien käytöstä, jossa poliittisille lausunnoille annetaan kirjaimellisessa mielessä vain fyysisille entiteeteille varattu lento- ja törmäämiskyky. Skeptiset vastalauseet saavat niin ikään fyysisen maailman ominaisuudet muodostaessaan seinän. Väitteiden ja vastaväitteiden kohtaaminen siis näytetään lukijalle kirjaimellisesta täysin kuvainnolliseen siirrettynä tapahtumana.

Tämän tutkimuksen kannalta merkittävin metaforan ominaisuus on sen potentiaali voimakkaana alitajuisen taivuttelun keinona (Semino 2008, 85). Kielellisen ornamentoinnin ja informaationkäsittelyn lisäksi metaforia voidaan käyttää asioiden tietoiseen kuvaamiseen tietystä valossa – tavalla, joka voi usein jäädä alitajuiseksi ja huomaamattomaksi. Aitchison käyttää ilmiöstä nimeä ”mielen manipulaatio” (2007, 178). Metaforinen ilmaisu palvelee taitavasti käytettynä tällaista manipulaatiota ja mahdollistaa asioiden subjektiivisen esityksen. Piirre perustuu osiltaan niin kutsutun retorisen käänteen myötä tapahtuneeseen uudistukseen, jossa epäneutraalin tekstuaalisuuden kautta saavutettu subjektiivisuus, merkityksellistyminen, on ilmiöiden representaation keskiössä (Koistinen 1998, 41). Metaforat muodostavat osan pohjaa, jonka päälle journalistit, muiden kielen käyttäjien lomassa, rakentavat uusien asioiden käsitteellistämistapoja. Metaforilla voidaan myös tehokkaasti rajata kuvattavaan asiaan valittua näkökulmaa (Hellsten 1998, 64)”

(5) *Ohituskaistaa ei pidä sallia* (HS 3.11.2017)

(6) *Pakolaisvirta Saksaan jatkuu - palautukset sujuvat nihkeästi* (MTV 15.9.2017)

Esimerkeissä (5) ja (6) kuvatut monimutkaiset ilmiöt on rajattu tietyn metaforan avulla. Aikaansaatu näkökulma jättää esimerkissä (5) oleskeluluvan saaneiden pakolaisten työllistämistoimien osapuolet ja tilanteen syyt pienelle huomiolle kiteyttäen ongelmakohdat metaforaan *ohituskaista*, joka on helppo esittää negatiivisessa valossa. Samoin esimerkissä (6) maahan tulevia pakolaisia kuvataan yksilöiden sijaan yhtenä puolitodellisena entiteettinä, *pakolaisvirtana*, mikä jättää merkittäviä ilmiöön liittyviä seikkoja näkökulman ulkopuolelle ja mahdollistaa sen esittämisen pääosin negatiivisena. Esimerkin (6) kaltaiset metaforiset ilmaisut ovat tämän tutkimuksen keskiössä. *Pakolaisvirta* on osa kuvaustendenssiä, jossa tiettyä ilmiötä kuvataan johdonmukaisesti keskenään samankaltaisilla tai jonkin oleellisen semanttisen piirteen jakavilla metaforilla. Näin käytettynä metaforat muodostavat metaforajärjestelmiä (Hellsten 1998, 64) tai teemoja, jotka tunnetaan myös *käsitemetaforina*.

4.1 Käsitemetafora

Pitkäaikainen ja johdonmukainen metaforajärjestelmä tai metaforinen teema, käsitemetafora, ammentaa ilmaisuja samalta semanttiselta alueelta. Käsitemetaforat muodostavat pysyviä tai osittain pysyviä kognitiivisia todellisuuden representaatioita (Semino 2008, 91). Käsitemetaforien käytön analysoiminen voi tarjota kuvan kielenkäyttäjän yksilökohtaisesta ”maalaisjärjestä” – käsitemetaforien muodostuminen on usein ainakin osittain alitajuista ja tietoisesta ajattelun alapuolella tapahtuvan kognitiivisen toiminnan tulosta (Lakoff 1996, 4).

Yleisiä käsitemetaforia ovat VÄITTELY ON SOTAA (Aitchison 2007, 167), ETEENPÄIN ON HYVÄ, TAAKSEPÄIN PAHA (Semino 2008, 81) sekä varsin perustavanlaatuisen ja universaalin vertikaalisuus-skeema YLÖSPÄIN ON HYVÄ, ALASPÄIN PAHA (Aitchison 2007, 168). Toki on syytä huomauttaa, että suomen kielessä kyseiset käsitemetaforat, etenkin amerikkalaisessa ja englantilaisessa politiikassa yleinen VÄITTELY ON SOTAA, eivät esiinny samassa muodossa ja samalla frekvenssillä kuin maailman valtakielissä. Ne ovat kuitenkin läsnä ja merkittävä osa yhteiskunnan kuvausta kulttuurimme sisällä. Esimerkit (7) –(8) esittävät yllä kuvatun kaltaisten käsitemetaforien käyttöä suomalaisissa uutisotsikoissa.

(7) *Palkkasota maksaa Tehylle 720 000 euroa päivässä* (IS 14.11.2007)

(8) *Hoitajien yksinäinen palkkataistelu* (MTV 2.10.2007)

Käsitemetafora VÄITTELY ON SOTAA ilmenee suomalaisessa mediassa usein työehtoja tai palkkaa koskevien kiistojen uutisoinnissa. Esimerkkien (7) ja (8) kaltaiset metaforat kiteyttävät työnantajatahojen ja ammattiyhdistysten välisen väittelyn siirtämällä sille sotaan liitetyn merkityssisällön.

(9) *Häkämies: Paikallinen sopiminen etenee oikealla tavalla* (AL 8.12.2015)

(10) *Donald Tusk lupaa EU:n junnaavaan päätöksentekoon vauhtia: Enemmän huippukokouksia, maiden johtajille lisätöitä unionin hyväksi* (HS 20.10.2017)

(11) *Hämeenkadun rakennussuunnitelmat ottivat takapakkia* (YLE 4.12.2013)

ETEENPÄIN ON HYVÄ, TAAKSEPÄIN PAHA -käsitemetaforan mukaiset esimerkit (9) - (11) esittävät, miten asioiden valmistuminen nähdään niiden positiivisena liikkeenä eteenpäin ja päinvastoin miten tämän liikkeen hidastuminen tai kääntyminen on negatiivista.

(12) *Populistiset protestipuolueet juhlivat Tšekin parlamenttivaaleissa: Trumpiin verrattu ennakkosuosikki Andrej Babiš nousee pääministeriksi* (HS 21.10.2017)

(13) *Kannatuskysely: Keskustan nousukiito pysähtyi* (YLE 4.10.2013)

(14) *Venäjän automyynnin romahdus ravistaa autotehtaita* (YLE 24.11.2009)

Esimerkkien (9) - (11) vertauksen tavoin, käsitemetaforaa YLÖSPÄIN ON HYVÄ, ALASPÄIN PAHA käyttävät uutisotsikot esimerkeissä (12) - (14) näyttävät miten liike ylöspäin, esimerkiksi uralla tapahtuvan ylennyksen johdosta, on positiivista kun taas tämän liikkeen pysähtyminen tai suuntautuminen alaspäin koetaan ensisijaisesti negatiivisena.

4.2 Käsitemetafora pakolaiskuvauksissa

Pakolaisuutta ympäröivässä uutisdiskurssissa dominoivimman käsitemetaforan idea voidaan kiteyttää seuraavasti: PAKOLAISUUS ON LUONNONVOIMA. Kyseessä on aiemmissa tutkimuksissa yleiseksi havaittu metaforinen idea maahan tulevien pakolaisten liikkeestä nesteenä tai muuna homogeenisena massana (Charteris-Black 2006, 566). Johdonmukainen rinnastaminen hallitsemattomiin luonnonvoimiin maahanmuuton, siirtolaisuuden tai pakolaisuuden uutisoinnissa ei ole millään tavalla uusi uutisdiskursiivinen trendi Suomessa (Pietikäinen 2002, 29). Liikkeen kuvaustapoina muun muassa tulvimista, virtaamista ja vyörymistä on käytetty suomalaisissa

uutisotsikoissa jo ennen vuonna 2015 Suomeen suuntautunutta pakolaisliikehdintää (Raittila & Vehmas 2005, 18). Aiempia esimerkkejä tästä tarjoaa 90-luvun Somaliasta Suomeen suuntautunutta muuttoliikettä kuvaava uutisotsikko (15) sekä Slovakiasta Suomeen tulleista romaneista kertova otsikko (16).

(15) ***Pakolaisvirta** täytti vastaanottokeskukset - Somaleja tulee taas Suomeen Neuvostoliitosta* (HS 15.10.1990)

(16) ***Romanipakolaisia virtaa** edelleen Suomeen* (MTV 1.7.1999)

Käsittemetafora PAKOLAISUUS ON LUONNONVOIMA on pääasiallinen metaforajärjestelmä myös tuoreemmissa pakolaisuutta kuvaavissa uutisissa.

(17) *Jo 130 000 pakolaista **vyörynyt** Isisin raakuuksien alta Turkkiin* (HS 22.9.14)

(18) *Täältä **pakolaisvirta purkautuu** Suomeen: ”Kaikki haluavat Helsinkiin, Turkuun Tampereelle”* (IS 15.9.15)

Esimerkit (17) ja (18) kuvaavat maahan pyrkivät pakolaiset yhtenäisenä massana. Verbit, kuten *vyöryä* ja *purkautua* viittaavat luonnonilmiöihin sekä kontrolloimattomaan katastrofiin, joka on myös yleinen maahanmuuttoon ja pakolaisuuteen yhdistetty metaforinen teema, etenkin nesteen liikkeeseen yhdistettynä (Charteris- Black 2006, 569). Nesteisiin liittyvät metaforat ovat pakolaisuutisoinnissa erityisen yleisiä, etenkin termit, kuten *tulva*, jossa luonnonkatastrofi ja neste yhdistyvät temaattisesti (Khosravini 2009, 486). Kyseinen tendenssi ilmenee paikoin poikkeuksellisen voimakkaana.

(19) ***Pakolaistulva läikkyy** yli* (Lappeenrannan Uutiset 19.8.15)

Esimerkissä (19) nesteen liikkeeseen, katastrofiin ja hallitsemattomuuteen liittyvä kuvasto kiteytyy kolmeen sanaan. Hallitsemattomuus näkyy teemana myös ajoittain erityisen selvästi.

(20) *Stubb turvapaikanhakijoiden **vyörystä**: Tilanne voi **riistäytyä käsistä*** (YLE 18.8.15)

(21) *”**Pakolaistulva** on kasvamassa **hallitsemattomaksi**” - Suomen hallitus tekemässä aikamoisen tempun* (Talouselämä 25.8.15)

(22) *Pakolaisvirta Syyriasta räjähti käsiin* (IS 28.8.12)

Esimerkeissä (20), (21) ja (22) pakolaiskriisiä kuvataan selkeästi kontrolloimattomana ilmiönä. Luonnonilmiöihin ja katastrofeihin pohjaavat metaforat muuttavat kuvauskohteensa, pakolaiset, yksittäisistä subjekteista objekteiksi (Charteris-Black 2006, 569).

Teemana vesi on yleinen maahanmuuttodiskurssin osa. Aiemmassa tarkastelussa sen on havaittu meren yli matkustaneiden pakolaisten tapauksissa muodostavan eräänlaisen luontaisen temaattisen yhteyden pakolaiskuvausten ja luonnonilmiönä veden välille. Metaforinen ilmaisutapa ikään kuin luonnollistuu (El Rafaie 2001, 359).

Metaforilla ilmaistun liikkeen muutokset kuvataan myös homogeenisten massojen ja hallitsemattomuuden kautta. Esimerkit (23) - (27) havainnollistavat käytännössä yleisimpiä pakolaisliikettä kuvaavia verbejä.

(23) *Pakolaisvyöry **tukki** nyt Pasilan poliisin* (Iltalehti 27.8.15)

(24) ***Hiipuuko** pakolaistulva? – Torniossa syksyn hiljaisin päivä*
(Helsingin Uutiset 17.10.15)

(25) *Käänne rajalla: pakolaisvirta Suomeen ensi kertaa "selvästi **hidastunut**"*
(Verkkouutiset 27.9.15)

(26) *"Kohta heitä on kolme miljoonaa" - pakolaisvirta Syyriasta **paisuu***
(IS 10.3.13)

(27) *Pakolaisvirta Saksaan **kiihtyy**: määrän odotetaan kolminkertaistuvan viime vuodesta* (Keskisuomalainen 19.8.15)

Käsittemetaforan PAKOLAISUUS ON LUONNONVOIMA käyttö ja sen vaikutukset ovat hienovaraisia ja usein huomaamattomia tai ainakin osin kätkeytyä. Tämä ei tosin tarkoita, etteikö metaforajärjestelmä olisi herättänyt vuoden 2015 kiihtyneen uutisoinnin myötä lehdistönkin harjoittamaan metaforien käyttöä koskevaa itsereflektointia ajoittaisten metautusten muodossa.

(28) ***Tulvivatko** vai **vyöryvät**kö pakolaiset Eurooppaan? - Sanavalinnat vaikuttavat asenteisiin* (YLE 19.9.2015)

(29) *Älä katso **tulvaa**, **virtaa**, **vyöryä**. Katso ihmistä.* (AL 1.2.2016)

5. ANALYYSI JA TULOKSET

Kerätyn aineiston analyysissä pyrittiin yhdistämään ja hyödyntämään sekä kvalitatiivista että kvantitatiivista tutkimusmetodia. Aineiston keruun haasteiden vuoksi metodisen painotuksen voidaan sanoa päätyneen kahdesta lähestymistavasta enemmän kvalitatiivisen puolelle. Tutkimuksen aineisto kerättiin päälähteiden verkkoalustoilta automaatiota ja käsin tehtyä työtä yhdistellen. Lopullisen aineiston perustan muodostavat hakusanat valittiin etsimällä ensin yleisimmät pakolaissubjekteja kuvaavat termit yleisfrekvenssin perusteella. Yleisimmät pakolaistermit haettiin lähteistä AL, YLE ja MTV, sillä vain niiden verkkoalustat näyttivät hakujen kokonaissummat pyöristetyn maksimisumman sijaan. Tämän jälkeen etsittiin yleisimmät näistä termeistä muodostetut, pakolaisuutisten vertauskuvallista muotoilua hallitsevan PAKOLAISUUS ON LUONNONVOIMA -käsittemetaforan mukaiset yhdistelmät.

5.1 Yleisfrekvenssi

Pakolaiskriisien ja maahan suuntautuvan muuttoliikkeen varsinaisia subjekteja kuvataan Suomen mediassa pääsääntöisesti termeillä *maahanmuuttaja*, *turvapaikanhakija*, *pakolainen*, *siirtolainen* tai *ulkomaalainen*. Semanttiselta luonteeltaan termit ovat samankaltaisia ja niistä keskenään läheisimpiä käytetään usein ristiin jopa virkamiestasolla.

Maahanmuuttovirasto ja Suomen Pakolaisapu piirtävät helposti toistensa päälle lomittuville pakolaissanoille selkeät rajat (Maahanmuuttovirasto 2017 & Suomen Pakolaisapu 2017): *Maahanmuuttajalla* viitataan yleisemmällä tasolla henkilöön, joka muuttaa Suomeen muualta tarkoituksenaan asua maassa pidempi aika, vähintään vuosi. *Pakolainen* on kotimaastaan perustellun poliittisen, uskonnollisen tai muun vainon vuoksi paennut henkilö, joka on joko saanut vastaanottavalta valtiolta turvapaikan tai on YK:n toimesta todettu pakolaiseksi. *Turvapaikanhakija* on henkilö, joka hakee oleskeluoikeutta ja pakolaisstatusta vieraasta valtiosta. *Siirtolainen* on siirtynyt uuteen maahan työn, opiskelun tai muun syyn vuoksi ja voi halutessaan palata takaisin kotimaahansa. *Ulkomaalainen* viittaa vieraan maan edustajaan, eikä sitä yleisluontoisuutensa vuoksi otettu huomioon tässä tutkimuksessa.

Uutisotsikoissa ja ingresseissä pakolaistermien käyttökontekstissa ja -frekvenssissä on huomattavia, koko kotimaista mediakenttää koskevia eroja. *Pakolainen* ja *turvapaikanhakija* ovat aiempien tutkimusten perusteella yleisimmin kriisien ja konfliktien aiheuttamien kansanliikehdintöjen kuvaamiseen käytettyjä termejä, sekä Suomessa että muualla Euroopassa

(Suomen Lontoon Instituutti & Suomen Benelux Instituutti 2016, 35). Myös *maahanmuuttaja* on melko yleinen vastaavanlaisessa kontekstissa. Lähteiden verkkosivuilla tehdyt haut osoittivat yllä mainitut sanat frekvenssiltään yleisimmiksi pakolaistermeiksi.

5.1.1 Yksittäiset pakolaistermit

Taulukko 3 esittää 9.11.2017 yksittäisillä pakolaistermeillä tehtyjen ajallisesti rajaamattomien hakujen summat lähteiltä AL, YLE ja MTV, joiden hakumekaniikat mahdollistivat kokonaislukumäärien keräämisen.

Termi	AL	YLE	MTV	Yht.
<i>Pakolainen</i>	829	noin 10 300	78	noin 11 207
<i>Turvapaikanhakija</i>	640	noin 13 500	3534	noin 17 674
<i>Maahanmuuttaja</i>	417	9040	1778	11 235
<i>Siirtolainen</i>	215	2280	25	2520
<i>Pakolaiskriisi</i>	215	435	178	828

Taulukko 3. Yksittäisten pakolaistermien yleinen käyttöfrekvenssi lähteillä AL, YLE ja MTV.

Haut tehtiin ilman minkäänlaista rajaamista tai seulontaa, joten tarkat summiin perustuvat johtopäätökset ovat mahdottomia. Tulokset paljastavat kuitenkin yleisimpien termien käyttöfrekvenssin heirarkian mittasuhteissa, joissa makrotason käyttöön liittyviä johtopäätöksiä voidaan jo tehdä.

Kokonaismäärältään selvästi yleisin lähteiden uutisissa käytetty termi, *turvapaikanhakija*, tuotti noin 17674 hakuosumaa. Päälähteistä lukumääräisesti eniten uutisia tuottavan YLE:n hakumoottori pyöristi kaikki 10 000 ylittävät summat, mikä on huomioitu kahden eniten osumia tuottaneen termin yhteydessä. Toiseksi yleisin termi, *maahanmuuttaja* tuotti 11 235 osumaa ja osoittautui melko tasaväkiseksi kolmanneksi yleisimmän, 11 207 osumaa tuottaneen *pakolaisen* kanssa. Vähiten osumia, 2520 kappaletta, tuotti *siirtolainen*, jota käytettiin yllättävän harvoin määritellyn tarkoituksensa mukaisesti kuvaamaan vain tietyn maan sisällä tapahtuvaa liikettä.

Kolmen yleisimmän yksittäisen termin käytössä huomionarvoista on, että termi *turvapaikanhakija* esiintyy negatiivisissa uutisissa huomattavasti *maahanmuuttajaa* tai *pakolaista*

yleisemmin. *Maahanmuuttaja* esitetään otsikoissa usein positiivisemmin, koulutuksen ja työllistymisen yhteydessä. *Pakolainen* puolestaan näyttäytyy monesti avuttomana objektina, jonka puolesta viranomaiset tai vapaaehtoistyöntekijät puhuvat ja jotka ovat yleensä muiden tahojen toimenpiteiden kohteena. Esimerkit (30) - (36) esittävät kolmen yleisimmän yksittäisen pakolaistermin hakutuloksissa ilmennyttä käyttöä Suomessa vuonna 2015 alkanessa pakolaisuutisoinnissa.

- (30) *Liki 11 vuoden tuomio taposta pysyi hovioikeudessa – kaksi **turvapaikanhakijaa ryösti ja surmasi** suomalaismiehen* (MTV 26.10.2017)
- (31) ***Turvapaikanhakijaa** epäillään 10-vuotiaan tytön **raiskauksesta** Pirkanmaalla* (AL 4.1.2017)
- (32) ***Maahanmuuttajia kannustetaan** yrittämään* (AL 18.5.2016)
- (33) ***Maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus** on alkanut vihdoin Kemissä ja Torniossa* (YLE 14.8.2017)
- (34) *Suomalaisnainen **opettaa** Kreikan saarelle päätyneitä **pakolaisia** kutomaan – ”Shiian on hirveän vaikea antaa sunnille lankaansa”* (HS 25.3.2017)
- (35) *EU-komissio haluaa **siirtää** lisää **pakolaisia** suoraan leireiltä Eurooppaan* (YLE 27.9.2017)
- (36) *Italia ja Ranska **pallottelevat** pakolaisia* (HS 17.6.2015)

Ajoittaiset suuretkin erot eri lähteiden tuottamien hakutuosten välillä selittyvät osin julkaisuvolyymien eroilla, osin tiettyjen julkaisujen toisistaan poikkeavalla sanastostrategialla. Esimerkiksi MTV:n vahvasti suosima *turvapaikanhakija* viittaa vuodesta 2015 Suomessa alkaneen ilmiön myötä tarkentuneeseen ja tarkoituksenmukaisempaan uutisointiin, jolla pyritään mahdollisesti tekemään sävyllinen ero MTV:n uutisten valintojen ja muiden uutislähteiden vapaammin käyttämien *pakolaisen* ja *maahanmuuttajan* välille.

5.1.2 Yhdyssanat

Haettuihin pakolaistermeihin yhdistettiin yleisin pakolaisuutta aiheuttavia konflikteja ja niiden seurauksia kiteyttävä sana *kriisi* tarkentamaan yleisellä tasolla vuoden 2015 kaltaisten pakolaistilanteiden yhteydessä ilmenevää sanastoa. Taulukko 4 esittää 9.11.2017 pakolaiskriisiä

kuvaavilla yhdyssanoilla tehtyjen ajallisesti rajaamattomien ja seulomattomien hakujen summat lähteiltä AL, YLE ja MTV.

Termi	AL	YLE	MTV	Yht.
<i>Pakolaiskriisi</i>	215	435	178	828
<i>Turvapaikanhakijakriisi</i>	4	18	2	24
<i>Maahanmuuttokriisi</i>	9	8	8	25
<i>Siirtolaiskriisi</i>	4	0	17	21

Taulukko 4. Pakolaisuutta kuvaavien yhdyssanojen yleinen käyttöfrekvenssi lähteillä AL, YLE ja MTV.

Ylivoimaisesti yleisin yhdyssana sekä AL:n, YLE:N että MTV:n hakutuloksissa oli *pakolaiskriisi*. Ero yksittäisten sanojen yleisyyshierarkiaan verrattessa selittynee ainakin osin *turvapaikanhakija*- tai *maahanmuuttokriisiä* lyhyemmän *pakolaiskriisin* paremmalla soveltuvuudella sekä uutisotsikoihin että ingresseihin.

Mielenkiintoisena seikkana yhdyssanojen yleisfrekvensseissä esille nousi MTV:n vahva taipumus suosia muualla harvoin käytettyä *siirtolaiskriisiä*, vaikka yksittäisten sanojen käytössä lähteen kirkkaasti yleisimmäksi valinnaksi osoittautui eniten osumia tuottanut *turvapaikanhakija*. *Maahanmuuttajan* ja *kriisin* yhdistelmä ilmenee tässä yhteydessä muodossa *maahanmuuttokriisi*, sillä yhdistelmän muut versiot eivät tuottaneet hakutuloksia lainkaan. Esimerkit (37) - (41) esittävät yhdyssanojen hakutuloksissa ilmennyttä käyttöä Suomessa vuonna 2015 alkaneessa pakolaisuutisoinnissa.

- (37) *Eurooppa on eksyksissä, kun lähes miljoona ihmistä odottaa tietoa turvapaikastaan - näillä kahdella keinolla **pakolaiskriisi** voisi ratketa* (HS 11.10.2017)
- (38) ***Turvapaikanhakijakriisi** teki vankien valmistamasta piikkilangasta kysytyn tuotteen* (YLE 9.12.2015)
- (39) *EU-mailta odotetaan pikaista lupaausta **maahanmuuttokriisin** kanssa kamppailevalle Italialle* (IS 6.7.2017)
- (40) ***Siirtolaiskriisi** pahenemassa Keski-Amerikassa – tuhansia alaikäisiä otettu kiinni Meksikossa* (MTV 25.10.2016)
- (41) *Sipilä: **Siirtolaiskriisi** laajenee vauhdilla* (MTV 19.8.2015)

5.2 Käsittemetaforat

Seulomattomien hakujen yleisimmiksi paljastamat - ja siten tutkimuksen fokukseen otetut - pakolaistermit luovat PAKOLAISSUUS ON LUONNONVOIMA -käsittemetaforan mukaisia metaforia yhdessä hallitsematonta liikettä kuvaavien sanojen *tulva*, *vyöry*, *virta* sekä *aalto* kanssa. Lopullisiksi otsikoista haetuiksi yhdyssanoiksi muodostuivat:

- *Pakolaistulva, -vyöry, -virta ja -aalto*
- *Turvapaikanhakijatulva, -vyöry, -virta ja -aalto*
- *Maahanmuuttajatulva, -vyöry, -virta ja -aalto*
- *Siirtolaistulva, -vyöry, -virta ja -aalto*

Yhdyssanojen lisäksi hakujen kohteena olivat pakolaistermin ja liikettä kuvailevan sanan muodostamat metaforiset ilmaisu:

- *Pakolainen ja tulviminen, vyöryminen, virtaaminen tai aaltoilu*
- *Turvapaikanhakija ja tulviminen, vyöryminen, virtaaminen tai aaltoilu*
- *Maahanmuuttaja ja tulviminen, vyöryminen, virtaaminen tai aaltoilu*
- *Siirtolainen ja tulviminen, vyöryminen, virtaaminen tai aaltoilu*

5.2.1 Ilmentymät

Taulukko 5 esittää PAKOLAISSUUS ON LUONNONVOIMA -käsittemetaforan ilmentymät ja kokonaismäärät päälähteiden uutisotsikoissa ja ingresseissä ajallisen rajauksen sekä päällekkäisyyksien, sanojen sijainnin ja muiden ongelmien seulomisen jälkeen.

<i>Pakolainen</i>	Yht.	<i>Turvapaikanhakija</i>	Yht.
<i>Pakolaistulva</i>	34	<i>Turvapaikanhakijatulva</i>	1
<i>Pakolainen + tulva / tulviminen</i>	6	<i>Turvapaikanhakija + tulva / tulviminen</i>	16
<i>Pakolaisvirta</i>	125	<i>Turvapaikanhakijavirta</i>	7
<i>Pakolainen + virta / virtaaminen</i>	27	<i>Turvapaikanhakija + virta / virtaaminen</i>	43
<i>Pakolaisaalto</i>	21	<i>Turvapaikanhakija-aalto</i>	1
<i>Pakolainen + aalto</i>	0	<i>Turvapaikanhakija + aalto</i>	3
<i>Pakolaisvyöry</i>	16	<i>Turvapaikanhakijavyöry</i>	0
<i>Pakolainen + vyöry / vyöryminen</i>	6	<i>Turvapaikanhakija + vyöry / vyöryminen</i>	10
Kokonaismäärä	235	Kokonaismäärä	82
<i>Maahanmuuttaja</i>	Yht.	<i>Siirtolainen</i>	Yht.
<i>Maahanmuuttajatulva</i>	0	<i>Siirtolaistulva</i>	6
<i>Maahanmuuttaja + tulva / tulviminen</i>	0	<i>Siirtolainen + tulva / tulviminen</i>	3
<i>Maahanmuuttajavirta</i>	0	<i>Siirtolaisvirta</i>	17
<i>Maahanmuuttaja + virta / virtaaminen</i>	5	<i>Siirtolainen + virta / virtaaminen</i>	10
<i>Maahanmuuttaja-aalto</i>	0	<i>Siirtolaisaalto</i>	1
<i>Maahanmuuttaja + aalto</i>	1	<i>Siirtolainen + aalto</i>	0
<i>Maahanmuuttajavyöry</i>	0	<i>Siirtolaisvyöry</i>	1
<i>Maahanmuuttaja + vyöry / vyöryminen</i>	0	<i>Siirtolainen + vyöry / vyöryminen</i>	0
Kokonaismäärä	6	Kokonaismäärä	38

Taulukko 5. PAKOLAISUUS ON LUONNONVOIMA -käsittemetaforan ilmentymät ja kokonaismäärät.

Yksittäisten metaforien, PAKOLAISUUS ON LUONNONVOIMA -käsittemetaforan ilmentymien, käytössä ilmeni merkittäviä eroja pakolaisyhdyssanojen ja eritoten yksittäisten pakolaistermien karkeisiin käyttöfrekvensseihin verrattaessa.

5.2.1.1 Pakolainen ja turvapaikanhakija

Selkeimmät piikit kokonaismäärissä luovat *pakolaisesta* muodostetut metaforat 235 lopullisella ilmentymällä, sekä näistä *pakolais*-metaforista koko aineiston käytetyimmäksi noussut, 125 kertaa ilmennyt, *pakolaisvirta*. *Pakolais*-metaforien toiseksi yleisin oli *pakolaistulva*, kolmanneksi *pakolainen* + *virta* / *virtaaminen* -yhdistelmä. Esimerkit (42), (43) ja (44) edustavat kutakin tyypillisintä pakolaisesta muodostettua metaforaa.

(42) *Unkari sulki yöllä Kroatian-vastaisen rajansa – ”Uskon pakolaisvirran Kroatian rajalta muuttuvan tämän myötä pieneksi puroksi”* (HS 17.10.2015)

(43) **Pakolaistulva** pakotti sulkeman juna-aseman Budapestissa (IS 1.9.2015)

(44) **Pakolaisten virta** suuntautuu nyt Itävaltaan – yli 10 000 yhden päivän aikana (IS 20.9.2015)

Aineiston toiseksi yleisimmät metaforat muodostettiin termistä *turvapaikanhakija*, jonka yleisimmiksi muodoiksi osoittautuivat hivenen yllättäen yhdistelmät *turvapaikanhakija* + *virta* / *virtaaminen* sekä *turvapaikanhakija* + *tulva* / *tulviminen*, jotka ilmenivät aineistossa pakolaisvastineitaan useammin pituudestaan huolimatta. (45) ja (46) esittelevät yhdistelmien tyyppiesimerkit.

(45) *Norja pystyttää rajalleen 3,5 metriä korkean aidan – Turvapaikanhakijoiden virtaa halutaan hillitä* (AL 26.8.2016)

(46) *Saksa määräsi tuhansia sotilaita valmiuteen turvapaikanhakijoiden tulvan vuoksi* (YLE 11.9.2015)

5.2.1.2 Maahanmuuttaja ja siirtolainen

Kokonaisuudessaan kolmanneksi eniten aineistossa käytettiin *siirtolaista*, jonka pohjalta muodostetuista metaforista yleisimmäksi nousi siirtolaisvirta, esimerkin (47) mukaisesti käytettynä.

(47) *Unkarin aita ei ole valmis – eikä se edes pidättelisi siirtolaisvirtaa*
(HS 31.8.2015)

Kaikista niukimmat tulokset tuotti *maahanmuuttaja*. *Kriisin* kanssa aiemmin muodon *maahanmuuttokriisi* saanut termi esiintyy tässä kontekstissa muodossa *maahanmuuttaja*, sillä muoto *maahanmuutto* ei tuottanut lainkaan hakutuloksia. *Maahanmuuttaja*-metaforia ilmeni aineistossa lähes ainoastaan edeltävän adjektiivin täsmentämänä muodossa *maahanmuuttaja + virta / virtaaminen*, mistä esimerkki (48) tarjoaa mallin.

(48) *Eurooppaan jälleen muuri – nyt Unkarin ja Serbian rajalle*

Unkari aikaa rakentaa neljä metriä korkean aidan Serbian vastaiselle rajalleen.
Tarkoitus on estää laittomien maahanmuuttajien virta Unkariin. (MTV 17.6.2015)

Osin *maahanmuuttajan* ja *siirtolaisen* vaisuja kokonaismääriä selittänee niiden jo ennen vuotta 2015 semanttisesti vakiintunut asema ja tarkempi merkityssisältö tietynlaisten ilmiöiden kuvaajina. Arkikäytössä semanttisesti häilyvämpi *pakolainen* ja voimakkaasti yleistynyt *turvapaikanhakija* ovat päätyneet median aktiiviseen kriisisanastoon. 6 ilmentymää tuottanut *maahanmuuttaja* vaikuttaa tässä kontekstissa lähes täysin jäävältä.

Toki *pakolaisen* suosioon vaikuttaa olennaisesti myös silkka tilansäästö; *maahanmuuttaja* ja *turvapaikanhakija* ovat usein liian tavurikkaita ja kömpelöitä napakkuutta vaativiin otsikoihin tai ingresseihin. Sama käyttöekonominen motivaatio selittää myös sen, miksi *siirtolaisvirta* ja *siirtolaistulva* ilmenevät aineistossa selvästi useammin kuin pidemmät *turvapaikanhakijavirta* ja *turvapaikanhakijatulva*.

5.2.2 Kuvaustavat

Käsittemetaforan PAKOLAISUUS ON LUONNONVOIMA ilmentymät osoittavat, että metaforien käyttöfrekvenssi suosii joitakin kuvaustapoja selkeästi enemmän kuin toisia. Kuvaustapojen käyttötendenssit vastasivat pääpiirteissään aiempia tutkimuksia, etenkin *tulvan* ja *virran* osalta (Suomen Lontoon instituutti & Suomen Benelux instituutti 2016, 9). Taulukko 6 esittää aineistosta havaittujen metaforisten kuvaustapojen kokonaismäärät.

Kuvaustapa	Yht.
<i>Virta / virtaaminen</i>	234
<i>Tulva / tulviminen</i>	66
<i>Vyöry / vyöryminen</i>	34
<i>Aalto</i>	27
Kokonaismäärä	361

Taulukko 6. Metaforisten kuvaustapojen kokonaismäärät.

5.2.2.1 *Virta ja tulva*

234 erimuotoista ilmentymää tuottanut *virta / virtaaminen* osoittautui aineiston selvästi suosituimmaksi tavaksi kuvata pakolaisten liikettä nesteen ja homogeenisen massan ominaisuuksilla. Esimerkit (49) - (51) havainnollistavat, kuinka *virtaa* luonnehtii tässä kontekstissa jatkuvuus, kontrolloimattomuus ja paikoin jopa ihmiskehon toimintaa muistuttava käytös.

(49) *Afrikan väestöräjähdyks pitää huolen siitä, että siirtolaisvirta Eurooppaan jatkuu* (HS 11.7.2017)

(50) *Rajavartiolaitoksen apulaisjohtaja: Pakolaisvirran hallintaan saaminen keskeisin haaste* (MTV 26.10.2015)

(51) *Bangladesh: Rohingya-pakolaisten virta tyrehtynyt* (MTV 23.9.2017)

Sävyltään hieman negatiivisempi *tulva* tai *tulviminen* nousi aineiston toiseksi yleisemmäksi kuvaustavaksi 66 ilmentymällä. *Tulvaa* luonnehtii luonnonkatastrofimuusisuus, yllättävyys ja reaktiot sekä, nesteen ominaisuuksia jatkaen, patoamisyritykset. Esimerkit (52) - (54) esittelevät piirteet käytännössä.

(52) *Poliisi turvapaikanhakijoiden tulvasta: Ihan kaoottinen tilanne* (YLE 28.7.2015)

(53) *Turvapaikanhakijoiden tulva herätti auttamishalun – näistä asioista on vielä pula* (IS 2.9.2015)

(54) *Soini: EU:lla uusia keinoja pakolaistulvan patoamiseksi* (YLE 20.8.2015)

Neste on pakolaisuutta kuvaavassa uutisdiskurssissa niin yleinen rinnastuskohde, ettei merkityksen siirtyminen aina pysy täysin luonnonvoimien semanttisessa kentässä. Taitavissa käsissä nestemetaforat yhdistävät ketterästi eri metaforajärjestelmiä ja luovat näiden ulkopuolellekin ulottuvia ad hoc -ilmentymiä.

(55) *Ministeri Orpo: Vuotavat ulkorajat saatava kuntoon – Kreikassa kaoottinen tilanne* (HS 25.1.2016)

(56) *Itsevaltainen Erdogan säätelee EU:n pakolaishanaa* (HS 2.10.2015)

Esimerkki (55) kytkee pakolaiskriisin tunnettuun käsittemetafaaraan VALTIO ON SÄILIÖ, joka kuvaa valtion rajojen sulkemana - ja suojaamana - tilana, jonne pääsee ulkopuolelta vain rajat rikkomalla. Esimerkki (56) tarjoaa toimivan esimerkin pakolaisvirtoja kuvaavan metaforisen järjestelmän jouhevasta laajentamisesta. Turkin johtaja hallitsee vertauskuvallisesti virtoja, jotka voivat aiheuttaa tulvia.

5.2.2.2 Aalto

Huomattavasti harvemmin käytetyllä *aallolla* on erityinen asema pakolaisten liikkeen ja kriisien kuvaajana. Aineiston yleisin ilmentymä, *pakolaisaalto*, kuvasi johdonmukaisesti lähes aina uutta tai jälleen alkavaa ilmiötä.

(57) *Viranomaiset huolestuivat: Suomeen uusi pakolaisaalto Venäjältä?*
(IS 29.10.15)

(58) *Venäjän iskujen todelliset seuraukset: Isis hyötyy ja uusi pakolaisaalto alkaa*
(IS 21.10.15)

(59) *Syyrian ja Venäjän yhteishyökkäys Aleppoon voi synnyttää uuden pakolaisaallon*
(HS 19.10.15)

(60) *EU-komissaari: Seuraava pakolaisaalto ehkä Libanonista*
(HS 26.9.15)

(61) *Pakolaisaalto on vasta alkusoittoa tulevasta*
(YLE 12.9.15)

Esimerkit (57) - (61) näyttävät, kuinka voimakas yhteys sanalla *aalto* ja mielikuvallisesti uudella tai jälleen alkavalla liikkeellä on pakolaiskriisin yhteydessä. *Pakolaisaallost* uutisoidaan yleensä kun liike on vasta alkanut tai sen ennustetaan alkavan.

Aineiston *pakolaisaalloista* kertovat uutiset sijoittuvat suurimmalta osalta vuoteen 2015. Voidaan olettaa, että pakolaiskriisin rauhoittuessa tai asettuessa jonkinlaiseen pysyvämpään tilaan, siitä muodostuu uutisten välityksellä osa lukijoiden pysyvämpää todellisuutta ja aaltouutiset antavat vähitellen sijaa tasaisempien virtujen kuvauksille.

5.2.2.3 Vyöry

Vyöry erottuu luonnonvoimien ominaisuuksia ja merkityksiä siirtävän käsittemetaforan ilmentymänä ei-nestemäisen tulkinnan vuoksi. Kuvaustapana *vyöry* jakaa yllättävyyden ja katastrofimaisuuden *tulvan* kanssa, joskaan sitä ei yleensä yritetä padota vertauskuvallisesti. Aineiston yleisimmät ilmentymät ovat *pakolaisvyöry* sekä yhdistelmä *turvapaikanhakija + vyöry / vyöryminen*, esimerkkien (62) ja (63) mukaisesti.

(62) *Tanskan ja Saksan välinen junaliikenne on keskeytetty pakolaisvyöryn vuoksi*
(IS 9.9.2015)

(63) *Tilanne Italiassa muuttunut äkillisesti – kohdistuuko Suomeen uusi turvapaikanhakijoiden vyöry?* (IS 5.7.2017)

5.3 Metaforat lähteittäin

Oleellisin lähteiden frekvenssijakauman analyysissä esille noussut seikka on lähteiden julkaisuvolyymien vaikutus tuloksiin. Lopulliseen analyysiin seulottujen otsikoiden ja ingressien pienimmän summan, 8 artikkelia, tuotti AL. Eniten analysoitavaa tarjosi YLE 121 uutisotsikon ja / tai ingressin saldolla. Jotkin lähteet tuottivat enemmän päällekkäisyyksiä kuin toiset ja yleisesti ottaen julkaisutahdeissa on merkittäviä eroja. Lähteiden välisistä ja niiden sisäisistä eroista voidaan tästä huolimatta tehdä numeroihin perustuvia johtopäätöksiä analysoimalla metaforien käyttöfrekvenssiä lähdekohtaisesti.

Analysoitu aineisto paljasti jokseenkin odotetusti, että tarkalta määritelmältään toisistaan eroavia termejä *turvapaikanhakija*, *pakolainen*, *maahanmuuttaja* ja *siirtolainen* käytetään niin uutisotsikoissa kuin ingresseissäkin ajoittain sekavasti, päällekkäin ja epä johdonmukaisesti

kuvaamaan samaa ilmiötä. Ilmiössä ei paljastunut merkittäviä eroavaisuuksia eri lähteiden välillä. Termien semanttisesti epätarkkaa käyttöä on nähtävissä esimerkeissä (64) - (66).

(64) *Mitä Suomeen tulleet **pakolaiset** haluavat? Kysyimme **turvapaikanhakijoilta***
(HS 28.9.2015)

(65) *EU-komissio haluaa jakaa vastuuta **turvapaikanhakijoista** jäsenmaiden kesken*
*Komissio ehdottaa järjestelmää, jolla äkillisen **siirtolaistulvan** kohteeksi joutuneita maita autettaisiin...* (YLE 13.5.2015)

(66) *Maltillinen keskustelu rakentaa yhteistä Suomea*

*Tiistaina 28. heinäkuuta osoitettiin monella paikkakunnalla mieltä monikulttuurisen Suomen puolesta. Suomessa parhaillaan käytävä maahanmuuttokeskustelu onkin aihe, jota on käsiteltävä juuri nyt. Jo pelkästään maailman murrokset, kuten eteläisen Euroopan **siirtolaivirrat**, vaativat aitoa dialogia maahanmuuton haasteista - keskustelua, johon osallistuvat niin **maahanmuuttajat** kuin heidän vastaanottajansakin.* (HS 1.8.2015)

Toinen melko universaali uutisaineistosta ilmennyt piirre mukailee Suomen Lontoon Instituutin ja Suomen Benelux instituutin (2016, 34) havaintoja suomalaisen pakolaisuutisoinnin euro- ja etenkin suomisentrisestä sävystä. Metaforisella ilmaisulla esiin nostettu näkökulma painottaa usein turvapaikanhakijoita vastaanottavan maan tai yleisesti Euroopan hätätilaa humanitaarisen kriisin sijaan.

(67) *Turkki **uhkailee** EU:ta pakolaissovun romuttamisella – **Vyörykö** Eurooppaan uusi **pakolaisaalto**?* (HS 23.8.2016)

(68) *Suomi ei selviydy **pakolaisten tulvasta*** (HS 26.9.2015)

Esimerkissä (67) esitetään EU:lle suora uhkakuva, jota tehostetaan luonnonvoimia kuvaavilla metaforilla. Esimerkissä (68) taas näytetään Suomi niin ikään vertauskuvallisten luonnonvoimien armoilla. Odotusten mukaista oli myös laajalti eri lähteiden uutisotsikoissa näkyvä maahan tulevan liikkeen korostaminen. Vieraiden kulttuurien ja pakolaisliikehdinnän suomalaiset uutiskuvaukset ovat aiemminkin painottaneet julkaisuvolyymillaan Suomeen saapuvia ulkomaalaisia maasta poistuvien sijaan (Raittila & Vehmas 2005, 16) - useimmiten negatiivisessa tai vähintäänkin kyseenalaisessa valossa, kuten esimerkissä (69).

(69) ***Turvapaikanhakijavirrasta** löytyi uusi **huoli** – tuliko Suomeen Venäjän ”salaisia silmiä”?* (IS 10.4.2016)

Analysoidut PAKOLAISUUS ON LUONNONVOIMA -käsittemetaforan kuvaustavat sekä lähteiden pakolaiskriisiä koskeva uutisdiskurssi olivat pääsävyltään negatiivisia ja paikoin uhkaavia. Päälähteiden HS, AL, IS, YLE ja MTV:n mahdollisten poliittisten tarkoituserien ja kohdeyleisön ei saatujen lukujen perusteella voida katsoa eroavan toisistaan merkittävästi.

Yleisimmäksi metaforaksi osoittautui kaikilla lähteillä *pakolaisvirta*. Kaikki lähteet suosivat metaforien muodostuspohjana termiä *pakolainen* ja kuvaustapana *virtaa / virtaamista*. Julkasummäärien eroja ja muutamia pieniä seikkoja lukuun ottamatta, rintama ja valitut strategiat vaikuttavat hämmentävän yhtenäisiltä.

5.3.1 Helsingin Sanomat

Taulukko 7 esittää kaikki HS:n uutismateriaalista lopulliseen analyysiin seuloitut metaforat.

HELSINGIN SANOMAT (HS)			
Pakolainen	Yht.	Turvapaikanhakija	Yht.
<i>Pakolaistulva</i>	3	<i>Turvapaikanhakijatulva</i>	0
<i>Pakolainen + tulva / tulviminen</i>	3	<i>Turvapaikanhakija + tulva / tulviminen</i>	0
<i>Pakolaisvirta</i>	29	<i>Turvapaikanhakijavirta</i>	1
<i>Pakolainen + virta / virtaaminen</i>	4	<i>Turvapaikanhakija + virta / virtaaminen</i>	7
<i>Pakolaisaalto</i>	6	<i>Turvapaikanhakija-aalto</i>	1
<i>Pakolainen + aalto</i>	0	<i>Turvapaikanhakija + aalto</i>	0
<i>Pakolaisvyöry</i>	2	<i>Turvapaikanhakijavyöry</i>	0
<i>Pakolainen + vyöry / vyöryminen</i>	3	<i>Turvapaikanhakija + vyöry / vyöryminen</i>	0
Kokonaismäärä	50	Kokonaismäärä	9
Maahanmuuttaja	Yht.	Siirtolainen	Yht.
<i>Maahanmuuttajatulva</i>	0	<i>Siirtolaistulva</i>	2
<i>Maahanmuuttaja + tulva / tulviminen</i>	0	<i>Siirtolainen + tulva / tulviminen</i>	1
<i>Maahanmuuttajavirta</i>	0	<i>Siirtolaisvirta</i>	8
<i>Maahanmuuttaja + virta / virtaaminen</i>	0	<i>Siirtolainen + virta / virtaaminen</i>	6
<i>Maahanmuuttaja-aalto</i>	0	<i>Siirtolaisaalto</i>	0
<i>Maahanmuuttaja + aalto</i>	0	<i>Siirtolainen + aalto</i>	0
<i>Maahanmuuttajavyöry</i>	0	<i>Siirtolaisvyöry</i>	1
<i>Maahanmuuttaja + vyöry / vyöryminen</i>	0	<i>Siirtolainen + vyöry / vyöryminen</i>	0
Kokonaismäärä	0	Kokonaismäärä	18

Taulukko 7. PAKOLAISUUS ON LUONNONVOIMA -käsittemetaforan ilmentymät lähteessä HS.

HS tuotti lopulliseen analyysiin yhteensä 77 otsikkoa ja / tai ingressiä. Yleisfrekvenssin tuloksia noudattaen, yleisin HS:n käyttämä metafora on *pakolaisvirta*. Toiseksi yleisintä termiä, *siirtolaisvirtaa*, käytettiin HS:ssä muita lähteitä enemmän kuvaamaan pakolaiskriisiä ja maiden välistä liikennettä. Suosituin pakolaistermi on odotetusti *pakolainen*.

Maahanmuuttajaan pohjautuvia metaforia ei HS:n lopullisiin tuloksiin jäänyt lainkaan. Myös taulukossa 8 nähtävät kuvaustavat seurasivat yleisfrekvenssin asettamaa trendiä, jotka suosii muita yleiskäyttöisempää ja foneettisesti kevyempää *virtaa* / *virtaamista*.

HELSINGIN SANOMAT (HS)	
Kuvaustapa	Yht.
<i>Virta / virtaaminen</i>	55
<i>Tulva / tulviminen</i>	9
<i>Vyöry / vyöryminen</i>	6
<i>Aalto</i>	7
Kokonaismäärä	77

Taulukko 8. Metaforisten kuvaustapojen kokonaismäärät lähteessä HS.

5.3.2 Aamulehti

AL:n lopulliseen analyysiin jääneissä tuloksissa noteerattavinta on niiden vähyys - 8 uutisotsikkoa / ingressiä. Yksi selittävä tekijä kaikista lähteistä huonoiten tuloksia tuottaneelle haku- ja seulontaprosessille on se, että merkittävässä osassa AL:n verkkouutisia ei ole ingressiä tai minkäänlaista johdantoa.

Haun ja päällekkäisyyksien, sekä ajallisten tai asiasisällöllisten virhetulkintojen eliminoinnin jälkeen alkuperin suurehkot osumaluvut kutistuivat. Suurin osa AL:n hakumekaniikan löytämisestä sanoista sijaitsi syvällä varsinaisen artikkelin sisällä ja täten tämän tutkimuksen rajausten ulkopuolella. Taulukko 9 esittää kaikki AL:n uutismateriaalista lopulliseen analyysiin seulotut metaforat.

AAMULEHTI (AL)			
Pakolainen	Yht.	Turvapaikanhakija	Yht.
<i>Pakolaistulva</i>	1	<i>Turvapaikanhakijatulva</i>	0
<i>Pakolainen + tulva / tulviminen</i>	0	<i>Turvapaikanhakija + tulva / tulviminen</i>	0
<i>Pakolaisvirta</i>	3	<i>Turvapaikanhakijavirta</i>	0
<i>Pakolainen + virta / virtaaminen</i>	1	<i>Turvapaikanhakija + virta / virtaaminen</i>	1
<i>Pakolaisaalto</i>	0	<i>Turvapaikanhakija-aalto</i>	0
<i>Pakolainen +aalto</i>	0	<i>Turvapaikanhakija +aalto</i>	0
<i>Pakolaisvyöry</i>	1	<i>Turvapaikanhakijavyöry</i>	0
<i>Pakolainen + vyöry / vyöryminen</i>	0	<i>Turvapaikanhakija + vyöry / vyöryminen</i>	0
Kokonaismäärä	6	Kokonaismäärä	1
Maahanmuuttaja	Yht.	Siirtolainen	Yht.
<i>Maahanmuuttajatulva</i>	0	<i>Siirtolaistulva</i>	0
<i>Maahanmuuttaja + tulva / tulviminen</i>	0	<i>Siirtolainen + tulva / tulviminen</i>	0
<i>Maahanmuuttajavirta</i>	0	<i>Siirtolaisvirta</i>	0
<i>Maahanmuuttaja + virta / virtaaminen</i>	0	<i>Siirtolainen + virta / virtaaminen</i>	0
<i>Maahanmuuttaja-aalto</i>	1	<i>Siirtolaisaalto</i>	0
<i>Maahanmuuttaja +aalto</i>	0	<i>Siirtolainen +aalto</i>	0
<i>Maahanmuuttajavyöry</i>	0	<i>Siirtolaisvyöry</i>	0
<i>Maahanmuuttaja + vyöry / vyöryminen</i>	0	<i>Siirtolainen + vyöry / vyöryminen</i>	0
Kokonaismäärä	1	Kokonaismäärä	0

Taulukko 9. PAKOLAISUUS ON LUONNONVOIMA -käsittemetaforan kokonaismäärät lähteessä AL.

Vähäisistä tuloksista huolimatta yleinen trendi on havaittavissa. Yleisin metafora on *pakolaisvirta* ja suosituin termi *pakolainen*. Taulukon 10 kokonaismäärät eivät myöskään tuota yllätyksiä.

AAMULEHTI (AL)	
Kuvaustapa	Yht.
<i>Virta / virtaaminen</i>	5
<i>Tulva / tulviminen</i>	1
<i>Vyöry / vyöryminen</i>	1
<i>Aalto</i>	1
Kokonaismäärä	8

Taulukko 10. Metaforisten kuvaustapojen kokonaismäärät lähteessä AL.

5.3.3 Ilta-Sanomat

Taulukko 11 esittää kaikki IS:n uutismateriaalista lopulliseen analyysiin seulotut metaforat.

ILTA-SANOMAT (IS)			
Pakolainen	Yht.	Turvapaikanhakija	Yht.
<i>Pakolaistulva</i>	7	<i>Turvapaikanhakijatulva</i>	0
<i>Pakolainen + tulva / tulviminen</i>	1	<i>Turvapaikanhakija + tulva / tulviminen</i>	8
<i>Pakolaisvirta</i>	33	<i>Turvapaikanhakijavirta</i>	3
<i>Pakolainen + virta / virtaaminen</i>	9	<i>Turvapaikanhakija + virta / virtaaminen</i>	12
<i>Pakolaisaalto</i>	6	<i>Turvapaikanhakija-aalto</i>	0
<i>Pakolainen + aalto</i>	0	<i>Turvapaikanhakija + aalto</i>	0
<i>Pakolaisvyöry</i>	9	<i>Turvapaikanhakijavyöry</i>	0
<i>Pakolainen + vyöry / vyöryminen</i>	1	<i>Turvapaikanhakija + vyöry / vyöryminen</i>	5
Kokonaismäärä	66	Kokonaismäärä	28
Maahanmuuttaja	Yht.	Siirtolainen	Yht.
<i>Maahanmuuttajatulva</i>	0	<i>Siirtolaistulva</i>	0
<i>Maahanmuuttaja + tulva / tulviminen</i>	0	<i>Siirtolainen + tulva / tulviminen</i>	1
<i>Maahanmuuttajavirta</i>	0	<i>Siirtolaisvirta</i>	3
<i>Maahanmuuttaja + virta / virtaaminen</i>	0	<i>Siirtolainen + virta / virtaaminen</i>	0
<i>Maahanmuuttaja-aalto</i>	0	<i>Siirtolaisaalto</i>	1
<i>Maahanmuuttaja + aalto</i>	0	<i>Siirtolainen + aalto</i>	0
<i>Maahanmuuttajavyöry</i>	0	<i>Siirtolaisvyöry</i>	0
<i>Maahanmuuttaja + vyöry / vyöryminen</i>	0	<i>Siirtolainen + vyöry / vyöryminen</i>	0
Kokonaismäärä	0	Kokonaismäärä	5

Taulukko 11. PAKOLAISUUS ON LUONNONVOIMA -käsittemetaforan kokonaismäärät lähteessä IS.

Pääpiirteissään tulokset noudattavat HS:n ja AL:n sekä yleisfrekvenssin mallia. Poikkeus ilmenee aiempia runsaammassa *turvapaikanhakijan* käytössä. Analyysiin 99 artikkelia ja / tai ingressiä tarjonnut IS käyttää yhdistelmiä *turvapaikanhakija + tulva / tulviminen* sekä *turvapaikanhakija + vyöry / vyöryminen* suhteellisesti enemmän kuin HS ja AL. Taulukossa 12 esitetyt kuvaustavat noudattavat pitkälti tuttua *virtaa / virtausta* suosivaa kaavaa.

ILTA-SANOMAT (IS)	
Kuvaustapa	Yht.
<i>Virta / virtaaminen</i>	60
<i>Tulva / tulviminen</i>	17
<i>Vyöry / vyöryminen</i>	15
<i>Aalto</i>	7
Kokonaismäärä	99

Taulukko 12. Metaforisten kuvaustapojen kokonaismäärät lähteessä IS.

5.3.4 Yleisradion Uutiset

Taulukossa 13 nähdään YLE:n lopulliseen analyysiin tarjoamat metaforat.

YLEISRADION UUTISET (YLE)			
Pakolainen	Yht.	Turvapaikanhakija	Yht.
<i>Pakolaistulva</i>	14	<i>Turvapaikanhakijatulva</i>	1
<i>Pakolainen + tulva / tulviminen</i>	1	<i>Turvapaikanhakija + tulva / tulviminen</i>	6
<i>Pakolaisvirta</i>	36	<i>Turvapaikanhakijavirta</i>	3
<i>Pakolainen + virta / virtaaminen</i>	10	<i>Turvapaikanhakija + virta / virtaaminen</i>	20
<i>Pakolaisaalto</i>	3	<i>Turvapaikanhakija-aalto</i>	0
<i>Pakolainen + aalto</i>	0	<i>Turvapaikanhakija + aalto</i>	0
<i>Pakolaisvyöry</i>	3	<i>Turvapaikanhakijavyöry</i>	0
<i>Pakolainen + vyöry / vyöryminen</i>	2	<i>Turvapaikanhakija + vyöry / vyöryminen</i>	6
Kokonaismäärä	69	Kokonaismäärä	36
Maahanmuuttaja	Yht.	Siirtolainen	Yht.
<i>Maahanmuuttajatulva</i>	0	<i>Siirtolaistulva</i>	4
<i>Maahanmuuttaja + tulva / tulviminen</i>	0	<i>Siirtolainen + tulva / tulviminen</i>	0
<i>Maahanmuuttajavirta</i>	0	<i>Siirtolaisvirta</i>	4
<i>Maahanmuuttaja + virta / virtaaminen</i>	4	<i>Siirtolainen + virta / virtaaminen</i>	4
<i>Maahanmuuttaja-aalto</i>	0	<i>Siirtolaisaalto</i>	0
<i>Maahanmuuttaja + aalto</i>	0	<i>Siirtolainen + aalto</i>	0
<i>Maahanmuuttajavyöry</i>	0	<i>Siirtolaisvyöry</i>	0
<i>Maahanmuuttaja + vyöry / vyöryminen</i>	0	<i>Siirtolainen + vyöry / vyöryminen</i>	0
Kokonaismäärä	4	Kokonaismäärä	12

Taulukko 13. PAKOLAIUUUS ON LUONNONVOIMA -käsittemetaforan kokonaismäärät lähteessä YLE.

YLE tarjosi tutkimukseen eniten analysoitavaa. Lukumäärältään odotetusti mittavista hakutuloksista lopulliseen käsittelyyn jäi 121 artikkelia ja / tai ingressiä. Numerot ovat hieman edeltäviä lähteitä suurempia, mutta niistä luettavat trendit samoja kuin yleisfrekvenssin, HS:n, AL:n sekä IS:n tapauksissa.

Pakolaisvirta ja *pakolainen* ilmenivät yleisimmin. Poikkeus muihin näkyy yhdistelmän *maahanmuuttaja + virta / virtaaminen* satunnaisessa käytössä. Osin tätä selittää varmasti lähteen muita ripeämpi julkaisu tahti ja keskittyminen vain verkossa tehtyihin julkaisuihin. Taulukon 14 kuvaustavat osoittavat, että suuremmissa linjoissa YLE ei poikkea merkittävästi muiden lähteiden metaforisista valinnoista.

YLEISRADION UUTISET (YLE)	
Kuvaustapa	Yht.
<i>Virta / virtaaminen</i>	81
<i>Tulva / tulviminen</i>	26
<i>Vyöry / vyöryminen</i>	11
<i>Aalto</i>	3
Kokonais määrä	121

Taulukko 14. Metaforisten kuvaustapojen kokonaismäärät lähteessä YLE.

5.3.5 MTV Uutiset

Hieman yllättäen, MTV tarjosi tutkimukseen toiseksi vähiten analysoitavaa. Mittavan seulonnan tuloksena lopulliseen käsittelyyn jäi 55 artikkelia ja / tai ingressiä.

Verkojulkaisuun keskittyvän MTV:n seulomattomat hakutulokset olivat odotetun suuret, mutta jokin hakumekaniikan piirre aiheutti poikkeuksellisen määrän päällekkäisyyksiä. Taulukko 15 esittää kaikki MTV:n uutismateriaalista lopulliseen analyysiin seulotut metaforat.

MTV UUTISET (MTV)			
Pakolainen	Yht.	Turvapaikanhakija	Yht.
<i>Pakolaistulva</i>	9	<i>Turvapaikanhakijatulva</i>	0
<i>Pakolainen + tulva / tulviminen</i>	1	<i>Turvapaikanhakija + tulva / tulviminen</i>	2
<i>Pakolaisvirta</i>	24	<i>Turvapaikanhakijavirta</i>	0
<i>Pakolainen + virta / virtaaminen</i>	3	<i>Turvapaikanhakija + virta / virtaaminen</i>	3
<i>Pakolaisaalto</i>	6	<i>Turvapaikanhakija-aalto</i>	0
<i>Pakolainen + aalto</i>	0	<i>Turvapaikanhakija + aalto</i>	1
<i>Pakolaisvyöry</i>	1	<i>Turvapaikanhakijavyöry</i>	0
<i>Pakolainen + vyöry / vyöryminen</i>	0	<i>Turvapaikanhakija + vyöry / vyöryminen</i>	0
Kokonaismäärä	44	Kokonaismäärä	6
Maahanmuuttaja	Yht.	Siirtolainen	Yht.
<i>Maahanmuuttajatulva</i>	0	<i>Siirtolaistulva</i>	0
<i>Maahanmuuttaja + tulva / tulviminen</i>	0	<i>Siirtolainen + tulva / tulviminen</i>	1
<i>Maahanmuuttajavirta</i>	0	<i>Siirtolaisvirta</i>	2
<i>Maahanmuuttaja + virta / virtaaminen</i>	1	<i>Siirtolainen + virta / virtaaminen</i>	0
<i>Maahanmuuttaja-aalto</i>	0	<i>Siirtolaisaalto</i>	1
<i>Maahanmuuttaja + aalto</i>	0	<i>Siirtolainen + aalto</i>	0
<i>Maahanmuuttajavyöry</i>	0	<i>Siirtolaisvyöry</i>	0
<i>Maahanmuuttaja + vyöry / vyöryminen</i>	0	<i>Siirtolainen + vyöry / vyöryminen</i>	0
Kokonaismäärä	1	Kokonaismäärä	4

Taulukko 15. PAKOLAIUUUS ON LUONNONVOIMA -käsittemetaforan kokonaismäärät lähteessä MTV.

Tulokset eivät tarjonneet mitään yllättävää muihin lähteisiin ja yleisfrekvenssiin verratessa. MTV suosi samoja metaforia ja kuvaustapoja kuin muutkin analysoidut tahot. Ainoa havaittava poikkeus on taulukossa 16 nähtävä piikki *aallon* käyttömäärissä.

MTV UUTISET (MTV)	
Kuvaustapa	Yht.
<i>Virta / virtaaminen</i>	33
<i>Tulva / tulviminen</i>	13
<i>Vyöry / vyöryminen</i>	1
<i>Aalto</i>	8
Kokonaismäärä	55

Taulukko 16. Metaforisten kuvaustapojen kokonaismäärät lähteessä MTV.

6. PÄÄTELMÄT

Käsittelyn aineiston puitteissa voidaan sanoa, että Helsingin Sanomat, Aamulehti, Ilta-Sanomat, Yleisradion Uutiset ja MTV Uutiset valikoivat pakolaiskriisiä koskevat metaforiset keinonsa yllättävän samankaltaisesti. Pääpiirteissään kaikki lähteet jakoivat samat kuvaustavat ja metaforiset valinnat. Tulosten perusteella ei lähteiden välille voida osoittaa merkittäviä taloudellisiin, poliittisiin tai muihinkaan syihin perustuvia eroja.

Valitut lähteet vaikuttaisivat uutisoivan pakolaiskriisin tapahtumista hämmentävän yhtenäisillä strategioilla. Tutkimuksen hyvin rajattu skaala ja aineiston paikoin problemaattinen hakumetodi luonnollisesti estää tätä suuremmat yleistykset tai johtopäätökset. Joitakin väitteitä voidaan kuitenkin esittää.

6.1 PAKOLAISSUUS ON LUONNONVOIMA

Pakolaiskriisin kotimaiseen uutisointiin liittyy vahvasti käsittemetafora PAKOLAISSUUS ON LUONNONVOIMA. Vaikka prosentuaalisesti suurin osa kaikesta tutkimuksen lähteiden pakolaisuutta koskevasta uutisoinnista on sävyltään neutraalia ja asultaan kirjaimellista, analyysiin seulottu aineisto osoitti, että PAKOLAISSUUS ON LUONNONVOIMA on selkeästi yleisin suomalaisen median pakolaiskriisiä koskevassa uutisoinnissa käyttämä metaforinen työkalu.

Käsittemetafora on luonnollistunut - poliitikot ja media käyttävät sitä hyväksyttävänä kuvauskeinona, poliittisista kytköksistä ja kohdeyleisöstä riippumatta. Tämänkaltainen vertauskuvien asettuminen ja osittainen tiedostamattomuus on todettu aiemmissakin aiheita käsitelleissä tutkimuksissa (El Rafaie 2001, 366). Suomen lehdistö kuvaa vuonna 2015 Suomeen rantautunutta pakolaiskriisiä johdonmukaisesti uhkaan, luonnonilmiöihin, katastrofiin, hallitsemattomuuteen ja yksilöttömiin massoihin viittaavalla vertauskuvallisella sanastolla. Uutisen aiheen tiivistäminen yhdeksi kokonaisuudeksi tällä tavalla loitontaa lukijaa, lisäten aiheen vieraannuttavuutta ja vahvistaen mahdollisia stereotyyppioita (Raittinen & Vehmas 2005, 20).

Perinteisesti vähemmistöt kuvataan uutisissa objekteina ilman omavaltaista toimijuutta (Pietikäinen 2002, 28), mikä on ilmeistä myös tämän tutkimuksen aineiston yleisimmäksi osoittautuneessa vertauskuvassa *pakolaisvirta*. Se muuttaa pakolaiset subjekteista objekteiksi, jotka se esittelee media tarjoaman ikkunan välityksellä johdonmukaisesti hallitsemattomana massana, vailla yksilöiden ääniä.

6.2 Yksilön ääni

Yksi keino parantaa ja tasapainottaa pakolais- ja turvapaikanhakijakriisin uutisointia - ja sitä vääjämättä seuraavaa kotouttamista ja eri vähemmistöjen sekä valtaväestön välisiä jännitteitä kuvaavaa uutisvirtaa - on pyrkiä antamaan vähemmistöjen edustajille enemmän yksilöllisyyttä toimijoina ja puhujina jo uutisten otsikoissa, mikä on noteerattu aiemminkin (Raittinen & Vehmas 2005, 26). Tämä vaatisi merkittävää konventioiden muutosta, jonka myötä PAKOLAISUUS ON LUONNONVOIMA -kaltaiset käsittemetaforat ja muut samanlaiset yleistävät ja homogenisoivat kuvaustavat tiedostettaisiin, kyseenalaistettaisiin ja pyrittäisiin purkamaan. Uudemmassa julkaisukehityksessä on paikoin jo havaittavissa edistystä turvapaikanhakijoiden puheroolien lisääntymisessä, mutta pääosin uutisissa pitävät edelleen valtaa viranomaiset ja asiantuntijatahot (Suomen Lontoon Instituutti & Suomen Benelux Instituutti 2016, 11).

Tulevat aihetta koskevat tutkimukset vaativat laajempaa skaalaa kvalitatiivisesti painottuneen pintaraapaisun sijaan. Korpuslingvistiikalla lienee jotain annettavaa tähänkin, eikä uutisdiskurssin tutkiminen miljoonien sanojen tekstikorpusten kautta edusta varsinaisesti uutta tieteellistä läpimurtoa. Jollain tasolla kuluttajaa pitäisi kuitenkin aktivoida tiedostamaan lukemansa alla ja rakenteissa piilevät vaikutuskeinot.

Uutisotsikoissa käytetyt metaforiset ilmaisu vaikuttavat lukijaansa ainakin osittain alitajuisesti, minkä vuoksi niiden kaltaisten keinojen tutkiminen on päivä päivältä tärkeämpää, etenkin määrällisesti kasvavan mielipidelatautuneen informaation ristitulessa olevalle yksilölle. Sosiaalinen media luo uutisille uutta käyttöympäristöä, missä tiedon arvon määrittää usein ensireaktio - virrassa nähty otsikko ja ingressi. Uutiset valmistetaan lukijakunnille harkiten ja luetun sisällön muotoseikkoihin piilotetut taivuttelumethodit muuttuvat helposti liian arkipäiväisiksi. Kieliopin ja sanaston manipulaatiolla luodaan näkemyksiä, joiden motivaatiot katoavat mikäli niitä ei nosteta esille. Ideologiat ja mielipiteet, ihmisen ”kokemukselliset kaavat” (van Leeuwen 2009, 280), muodostuvat osin juuri uutisten tarjoaman kehyksen kautta.

Vallalla oleva maahanmuuttodiskurssi etabloituu uutisoinnin myötä, tiettyjen metaforisten kuvaustapojen legitimisoituessa. Monessa mielessä kirjaimellisen ja vertauskuvallisen ilmaisun rajan voidaan näissä tapauksissa sanoa hämärtyneen, mikä on ollut ilmeistä jo kauan ennen median digitalisoitumista. W. R. O'Donnell ja Loreto Todd nostivat tämän esiin jo 1980- luvulla (1980, 88).

Perhaps our newspapers, instead of informing us, as is often claimed, are really doing our thinking for us. Most of us prefer to read the paper which we believe most closely reflects our own opinions. It may in fact be that we are reflecting theirs.

7. LÄHTEET

Sähköiset lähteet

Aamulehti (<http://www.aamulehti.fi/>)

Helsingin Sanomat (<http://www.hs.fi/>)

Helsingin Uutiset (<http://www.helsinginuutiset.fi/>)

Iltalehti (<http://www.iltalehti.fi/>)

Iltta-Sanomat (<http://www.iltasanomat.fi/>)

Kansan Uutiset (<http://www.kansanuutiset.fi/>)

Keskisuomalainen (<http://www.ksml.fi/>)

Lappeenrannan Uutiset (<http://www.lappeenrannanuutiset.fi/>)

Talouselämä (<http://www.talouselama.fi/>)

Verkkouutiset (<http://www.verkkouutiset.fi/>)

Yleisradion Uutiset (<http://yle.fi/uutiset/>)

Kirjallisuus

Aitchison, Jean. 2007. *The Word Weavers*. Cambridge: Cambridge University Press.

Bax, Stephen. 2011. *Discourse and Genre*. Hampshire: Palgrave Macmillan.

Beard, Adrian. 2000. *The Language of Politics*. Lontoo: Routledge.

Bolinger, Dwight. 1980. *Language – The Loaded Weapon*. Lontoo: Longman.

Charteris-Black, Jonathan. 2006. ”Britain as a container: immigration metaphors in the 2005 election campaign.” *Discourse & Society* 17 s. 563-581. Sage Publications, Lontoo.

Cohen, Stanley, ja Jock Young. 1981. *The Manufacture of News: Deviance, Social Problems and the Mass Media*. Lontoo: Constable.

van Dijk, Teun. 1988. *News As Discourse*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

van Dijk, Teun. 1987. *Critical News Analysis*. Introductory Paper for the Instituto de Semiótica y comunicación. Amsterdam: University of Amsterdam.

- Durant, Alan, ja Marina Lambrou. 2009. *Language and Media*. Lontoo: Routledge.
- El Refaie, Elisabeth. 2001. "Metaphors we discriminate by: Naturalized themes in Austrian newspaper articles about asylum seekers." *Journal of Sociolinguistics* 5/3 s. 352-371. Oxford: Blackwell Publishers Ltd.
- Fowler, Roger. 1991. *Language in the News*. Lontoo: Routledge.
- Hartley, John. 1982. *Understanding News*. Lontoo: Routledge.
- Hellsten, Iina. 1998. "Monistettu Dolly: Johdatusta metafora-analyysiin." Teoksessa *Media-analyysi: Tekstistä tulkintaan*, toim. Kantola, Anu, Inka Moring ja Esa Väliaverronen, s. 64-92. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Khosraviniq, Majid. 2009. "The representation of refugees, asylum seekers and immigrants in British newspapers during the Balkan conflict (1999) and the British general election (2005)." *Discourse & Society* 20 s. 477-498. Lontoo: Sage Publications.
- Koistinen, Mikko. 1998. "Pelkkää taloutta: Retoriikka journalismin tutkimuksessa." Teoksessa *Media-analyysi: Tekstistä tulkintaan*, toim. Kantola, Anu, Inka Moring ja Esa Väliaverronen, s. 40-63. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Kress, Gunther. 1983. "Linguistic And Ideological Transformations In News Reporting." Teoksessa *Language, Image, Media*, toim. Davis, Howard ja Paul Walton, s. 120-138. Englanti: Basil Blackwell.
- Lakoff, George. 1996. *Moral Politics: What Conservatives Know That Liberals Don't*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lakoff, George, and Mark Johnson. 1980. *Metaphors We Live By*. Chicago: Chicago University Press.
- van Leeuwen, Theo. 2009. "Critical Discourse Analysis". *Discourse, of Course*, toim. Renkema, Jan, s. 277-293. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Maahanmuuttovirasto. 2017. Sanasto. Luettu 10.11.2017.
(http://www.migri.fi/medialle/sanasto#S_fi)
- MediaAuditFinland. 2016. *LT ja JT tarkastustilasto 2016*. Luettu 9.11.2017.
(<http://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2017/06/Levikkitilasto-2016.pdf>)
- O'Donnell, W.R., ja Loreto Todd. 1980. *Variety in Contemporary English*. Lontoo: George Allen & Unwin Ltd.
- Pietikäinen, Sari. 2002. "Etniset vähemmistöt uutisissa – käsitteitä ja aikaisempien tutkimusten kertomaa." Teoksessa *Etnisyys ja rasismi journalismissa*, toim. Pentti Raittila, s. 14-30. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.
- Raittila, Pentti ja Susanna Vehmas. 2005. "Etnisyys ja rasismi sanomalehdissä 1999-2004 – seurantatutkimusten yhteenvetoa ja arviointia." Teoksessa *Etnisyyttä, rasismia ja dialogia sanomalehdissä ja internetissä*, toim. Pentti Raittila, s. 11-32. Tampere: City Offset Oy.

Raittila, Pentti. 2002. ”Etniset aiheet, vähemmistöt ja niiden suhteet suomalaisessa journalismissa vuonna 2000.” Teoksessa *Etnisyys ja rasismi journalismissa*, toim. Pentti Raittila, s. 31-108. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Reah, Danuta. 1998. *The Language of Newspapers*. Lontoo: Routledge.

Reunanen, Esa ja Paula Haara. 2016. Uutismedia verkossa 2016 – Suomen maaraportti. Luettu 9.11.2017. (<http://www.medialiitto.fi/files/3690/DNR2016-Suomi-b.pdf>)

Richardson, John. 2006. *Analysing Newspapers: An Approach from Critical Discourse Analysis*. Hampshire: Palgrave Macmillan

Semino, Elena. 2008. *Metaphor in Discourse*. New York: Cambridge University Press.

Suomen Lontoon Instituutti ja Suomen Benelux Instituutti. 2016. *Pakolaiset ja turvapaikanhakijat sanomalehdissä – Vertaileva selvitys Helsingin Sanomien ja Aamulehden (FI), The Guardianin ja The Timesin (UK) sekä Le Soirin ja De Morgenin (BE) julkaisemista teksteistä aikavälillä 1.-31.1.2016*. Luettu 9.11.2017.

(http://finnishinstitute.cdn.coucouapp.com/media/W1siZiIsIjIwMTYvMDUvMzEvMTg0NDEvMjIvNDZkMWRiNDEtZjhjNi00YjgyLWE1NjEtZmE5NzIzN2Y5MzFmL1Bha29sYWlzZXRfamFfdH VydMFWYWlrYW5oYWtpamFOX3Nhbm9tYWxlaGRpc3NhZlgucGRmIld/Pakolaiset_ja_turvapaikanhakijat_sanomalehdissa%CC%88.pdf?sha=a3810ac4ca209893)

Suomen Pakolaisapu. 2017. Sanasto. Luettu 10.11.2017. (<http://pakolaisapu.fi/pakolaisuus/sanasto/>)

Tuchman, Gaye. 1978. *Making News: A Study In The Construction Of Reality*. New York: The Free Press.

Valtonen, Sanna. 1998. ”Hyvä, paha media: Diskurssianalyysi kriittisen mediatutkimuksen menetelmänä.” Teoksessa *Media-analyysi: Tekstistä tulkintaan*, toim. Kantola, Anu, Inka Moring ja Esa Väliaverronen, s. 93-121. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Wodak, Ruth. 2009. “Language and Politics.” *English Language: Description, Variation and Context*, toim. Culpeper, Jonathan, Francis Katamba, Paul Kerswill, Ruth Wodak, ja Tony McEnery, s. 576-594. Hampshire: Palgrave Macmillan.

Woods, Nicola. 2006. *Describing Discourse*. Lontoo: Hodder Education.